KLIMA HANDLINGSPLAN

2025

GODKENDT
Klima Alliancen
AF C40 & CONCITO

FREDERIKSBERG KOMMUNE

KLIMA HANDLINGSPLAN 2025

INDLEDNING

Frederiksberg Kommunes klimaplan består af en klimastrategi og denne klimahandlingsplan. Klimastrategi 2025 fastlægger ambitionerne på klimaområdet i form af mål, spor, indsatsområder og delmål. Klimahandlingsplan 2025 beskriver de specifikke handlinger, som på kort sigt skal bidrage til at realisere ambitionerne.

I strategien fastlægges det overordnede mål om, at Frederiksberg skal være CO_2-neutralt i 2030 og fange mere CO_2 end der udledes i 2040. På den måde skal Frederiksberg være klimanegativ. Derudover fokuserer Frederiksberg Kommune, som noget nyt, på de CO_2-udledninger, der sker udenfor kommunen, men som skyldes forbrug i kommunen. Her er det ambitionen at vise vejen gennem reduktion af kommunens egen forbrugsrelaterede klimapåvirkning og arbejde for, at byens borgere og virksomheder får en mere klimavenlig adfærd gennem de fællesskaber, der særligt kendetegner Frederiksberg. På den måde er Frederiksberg Kommune med til at skabe rammerne for et godt, klimavenligt liv i en grøn, tryg og blandet by. Frederiksberg Kommune arbejder naturligvis også med tilpasning til klimaforandringerne, og her er målet, at kommunen i 2036 skal være robust overfor et ændret klima.

Klimastrategi 2025 består af seks spor: Energiforsyning, By & Bolig, Mobilitet, Borgernes & Virksomhedernes forbrug, Kommunen som virksomhed og Klimatilpasning. Hvert spor har et antal indsatsområder. Klimahandlingsplan 2025 præsenterer handlingerne, der skal bidrage til at nå de specifikke delmål under hvert indsatsområde. Hermed er det klimahandlingsplanens formål at beskrive de konkrete aktiviteter, der igangsættes for at reducere CO_2-udledningerne og for at klimatilpasse byen.

Udarbejdet i 2025
af Frederiksberg Kommune

Redaktion
Vej, Park og Miljø
Klima og Bæredygtighed

Design og layout
Michelle Czajkowski Aakerberg

Fotos
Frederiksberg Kommune

LÆSEVEJLEDNING

Klimahandlingsplanen beskriver alle handlinger Frederiksberg Kommune planlægger at igangsætte i perioden 2025-2026 indenfor de seks spor.

Handlingerne er opdelt i prioriterede og øvrige handlinger. De prioriterede handlinger er udvalgt for at illustrere, hvilke handlinger, som er særligt afgørende for at nå de ønskede resultater og mål indenfor de forskellige indsatsområder. Det kan skyldes, at de bidrager med afgørende forudsætninger, bidrager ift. andre af kommunens kerneopgaver eller er essentielle ift. CO_2-reduktioner/håndtering af vand. Prioriterede indsatser er markeret med pære.

På de kommende sider er hver handling beskrevet ift. en række områder. Her følger en forklaring på udvalgte begreber:

- **Beskrivelse:** Hver handling beskrives overordnet ift. hvad den går ud på, hvad formålet med handlingen er og hvordan den forventes gennemført.

- **CO_2-effekt/Klimaeffekt:** Den estimerede eller beregnede, forventede CO_2-reduktionseffekt af handlingen eller som handlingen skal bidrage til. I nogle tilfælde har det ikke været muligt at komme med et estimat. Klimaeffekten er den forventede effekt af tiltagene for klimatilpasning og kan både være mængder af håndteret vand eller reduktion af varmeø-effekten.

- **Merværdier:** Alle handlinger har en række yderligere positive effekter. Dette synliggøres gennem en markering af handlingens positive effekt på biodiversitet, mindskning af presset på de øvrige planetære grænser, at styrke sundhed/trivsel, bidrage til jobskabelse/grøn vækst og endelig at understøtte adfærdsændringer, som er en forudsætning for et mere klimavenligt forbrug.

- **Rimelig, retfærdig og lige omstilling:** Det er afgørende, at de forskellige handlinger i videst mulig omfang bidrager til at fremme en rimelig, retfærdig og lige omstilling og ikke har en negativ slagside. Derfor beskrives handlingens bidrag til en mere rimelig, retfærdig og lige omstilling.

- **Særlige opmærksomhedspunkter:** Her beskrives hvorvidt der er særlige forhold som er essentielle for at opnå de ønskede resultater eller om der er særlige steder, som kræver opmærksomhed for, at handlingen kan lykkes.

- **Måling af fremdrift:** Her beskrives kort, hvordan der følges op på om handlingen realiserer den ønskede effekt.

Ikonforklaring Pæren ses ved alle handlinger, som har høj prioritet.

KLIMA HANDLINGSPLAN 2025

INDHOLD

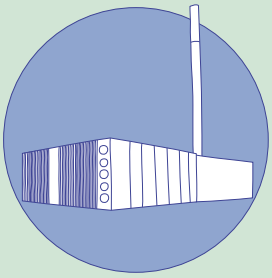

1 ENERGIFORSYNING

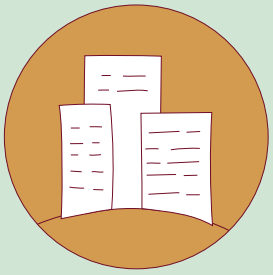

2 BY OG BOLIG

3 MOBILITET

4 BORGERNES OG VIRKSOMHEDERNES FORBRUG

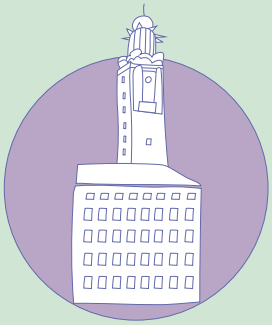

5 KOMMUNEN SOM VIRKSOMHED

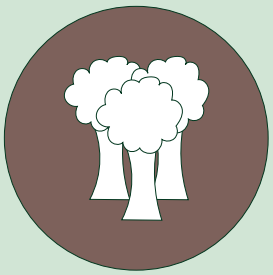

6 KLIMATILPASNING

1. Tø' et blomsterløg. Mærk dens vægt og form.
2. Forstil dig at du er i gang med at plante løget. Sig højt "Jeg planter dig i ..."
3. Dyp din tommelfinger i malingen og sæt en plet på tavlen.

Spor 1

ENERGIFORSYNING

Omstillingen af energiforsyningen udgør et væsentligt bidrag for at realisere de overordnede mål om klimaneutralitet og –negativitet i Frederiksberg Kommune. Det kræver særligt samarbejde med forsyningsselskaberne, andre kommuner og aktører, der arbejder med hovedstadens fjernvarme. Handlingerne indenfor sporet viser vigtigheden af dette samarbejde og en tværgående strategisk planlægning særligt sammen med Frederiksberg Forsyning.

Sporets overordnede mål

Energiforsyningen på Frederiksberg er CO_2-neutral senest i år 2030, og frem mod 2050 reduceres brugen af biomasse til et minimum.

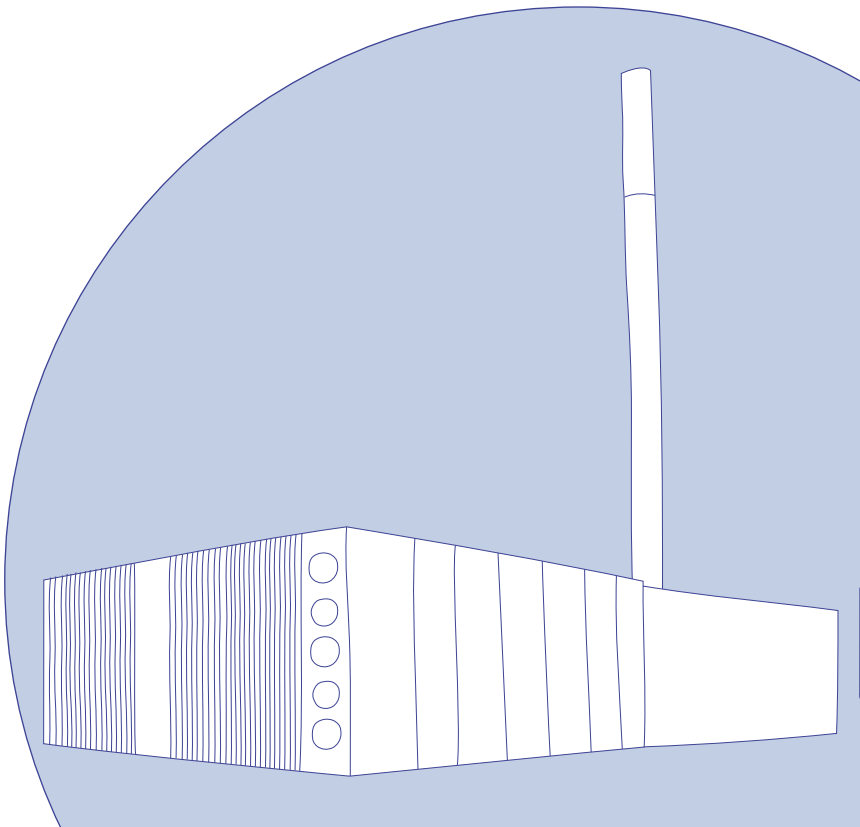

Spor 1

ENERGIFORSYNING

Indhold

1.1 Bæredygtig forsyning

1.1.1 Energistrategi for fremtidens bæredygtige energiforsyning

1.1.2 Fra olie til VE i spids- og reservelast på Frederiksberg

1.1.3 Udsortering og anvendelse af udsorteret plast fra husholdningsaffald

1.1.4 CO_2-neutral bygas

1.2 Lokale bidrag til vedvarende energiforsyning

1.2.1 Realisering af solcellepotentiale på Frederiksberg

1.2.2 Screening af mulighed for grøn energiforsyning på Frederiksberg

1.2.3 Reduceret energiforbrug til køling i erhvervsejendomme

1.2.4 Afsøge muligheder for lavtemperaturfjernvarme i Hospitalshaven

1.2.5 Strategi for fremtidens fjernvarme på Frederiksberg

1.3 Fælles retning for fremtidens energiforsyning

1.3.1 Partnerskab mellem kommune og forsyning om CO_2-neutralitet

1.3.2 Energi på tværs – Fælles retning på for fremtidens varmeproduktion

1.4 CO_2-fangst

1.4.1 Etablering af CO_2-fangst

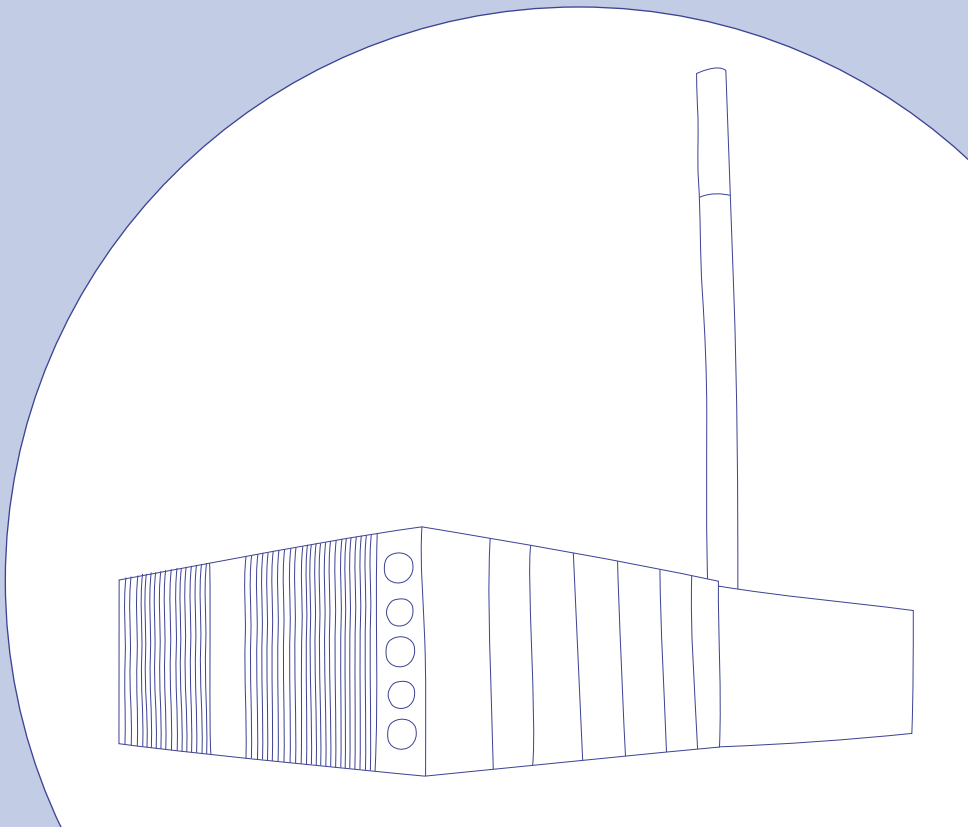

1.1.1 ENERGISTRATEGI FOR FREMTIDENS BÆREDYGTIGE ENERGIFORSYNING 2025-2027

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune ønsker en total udfasning af biomasse, hvilket som minimum betyder, at forbruget af biomasse til produktion af energi forbrugt på Frederiksberg reduceres med 30% i 2035 og 50% i 2050 ift. 2021.
- Frederiksberg Kommune arbejder aktivt på at reducere anvendelsen af den biomasse med det højeste klimaaftryk.
- Spids- og reservelast til fjernvarme produceres på CO_2-neutrale energikilder senest i år 2030.

BESKRIVELSE

Omstilling af energisystemet er væsentligt for at sikre de nødvendige CO_2-reduktioner og udfasning af biomasse. Det skal dog ske under hensyntagen til opretholdelse af forsyningssikkerheden. For at sikre dette, udarbejdes en samlet energistrategi for Frederiksberg. Energistrategien skal beskrive fremtidens energiproduktion i sammenhæng med behovet for energi og hvordan energien produceres.

Strategien vil blive fremlagt til beslutning i det relevante fagudvalg og indgå i arbejdet med at realisere de politiske målsætninger i kommuneplanen og andre sektorplaner. Strategien vil identificere indsatser, som skal iværksættes på Frederiksberg og indsatser, som kræver samarbejde på tværs i hovedstadsregionen. Desuden vil strategien identificere nødvendige investeringer i ny forsyningskapacitet og placeringsbehov ift. forsyningsanlæg, herunder anlæg til energilagring.

Planen baseres på analyser foretaget i regi af Energi på Tværs i første halvår af 2025.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 7000 ton CO_2 i 2030 ved et ændret fjernvarmemix.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⊗ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af DUT-midler til udvikling af kommunale varmeplaner.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, CTR, CTR's ejerkommuner, VEKS, HOFOR og Radius.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Hensynet til at modvirke energifattigdom er centralt i planlægningen af fremtidens energiforsyning bl.a. ved at sikre en stabil udvikling af varmeprisen frem for store udsving. Et fokuspunkt i strategien vil desuden være at reducere energiforbruget i den ældre boligmasse i kommunen, for at reducere energiudgiften for den enkelte. Dette samtidig med, at den nødvendige omstilling af energisystemet skal gennemføres økonomisk effektivt og på en måde, som sikrer at den økonomiske udgift til omstillingen i videst muligt omfang bæres af fællesskabet, gennem investeringer i det fælles energisystem. Rettidig planlægning vil desuden sikre, at fjernvarme forsat er konkurrencedygtigt ift. individuelle alternativer. I en tæt bebygget by er der mange steder ikke et reelt alternativ til fjernvarmen, da varmepumper vil medføre for store støjgener i den tætte by. Der findes dermed ikke reelle alternativer for de fleste boliger i byen.
SEKTORSTRATEGIER	Strategisk varmeplan.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Strategien er afhængig af, at der sættes en tydelig retning for hovedstadens fælles energisystem og en tæt fælleskommunal dialog for at kunne udpege, hvad der særligt skal løftes på Frederiksberg. Strategien kan have konsekvenser for kommunens grønne ejerstrategi.
MÅLING AF FREMDRIFT	Status på strategiens analyser, skrivearbejde og politiske proces. Der måles desuden på om strategien peger på tilstrækkelige initiativer til at sikre CO_2-neutral energiforsyning med et minimalt brug af biomasse.

1.1.2 FRA OLIE TIL VE I SPIDS- OG RESERVELAST PÅ FREDERIKSBERG

2024-2030

DELMÅL

- Spids- og reservelast til fjernvarme produceres på CO_2-neutrale energikilder senest i år 2030.

BESKRIVELSE

Al produktion af fjernvarme på fossile kilder skal erstattes med brug af vedvarende energi for at sikre en CO_2-neutral energiforsyning.

CTR har igangsat et projekt med udskiftning af 2 oliekedler med elkedler og en varmeakkumuleringstank (VAK) på deres spids- og reservelastanlæg på Stæhr Johansens Vej. Projektet blev i 2024 godkendt efter varmeforsyningsloven. Samtidig har Frederiksberg Kommune bedt CTR redegøre for, hvordan de sidste to oliekedler kan udskiftes til vedvarende energi. Denne redegørelse skal være klar senest i 2027. Energinet kan pt. ikke garantere tilstrækkelig elforsyning til udskiftning af alle 4 oliekedler med elkedler.

Frederiksberg Kommune understøtter omstilling af infrastruktur og produktionsanlæg til varmeforsyning, ved at sikre hurtig sagsbehandling og intern koordinering ift. myndighedsområder og nødvendige godkendelser. Samtidig kan kommunen som medejer efterspørge fremdrift i projektet og give opbakning til, at CTR har de rette kompetencer og ressourcer til at gennemføre projekter.

CO_2-EFFEKT	2.850 ton CO_2 i 2030 ved udskiftning af de første to oliekedler.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret af kommunens driftsbudget til myndighedsbehandling.
ANSVARLIG	CTR.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø (myndighedsgodkendelse), samt By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling (myndighedsgodkendelse) samt eksterne parter med erfaring i etablering og drift af elkedler og VAK'er.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Der er en særlig opmærksomhed på, at de økonomiske forudsætninger holder, således at projektet har en selskabsøkonomisk fordel. Det vil i sidste ende betyde, at projektet i sig selv ikke giver anledning til, at varmeprisen stiger.
SEKTORSTRATEGIER	Energistrategi (kommende).
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Forudsætningen for at lykkes er, at CTR har tilstrækkelige ressourcer og kompetencer til at gennemføre projektet, at de økonomiske og miljømæssige forudsætninger holder og at de nødvendige godkendelser kan opnås. CTR har siden godkendelsen efter varmeforsyningsloven revideret projektet, hvilket kræver en fornyet stillingtagen til projektet. Gennemførelse af projektet medfører en selskabsøkonomisk og en samfundsøkonomisk fordel.
MÅLING AF FREMDRIFT	Opfølgning på, hvorvidt der er opnået myndighedsgodkendelse, om anlægsprojektet er igangsat og om elkedler og VAK er etableret og sat i drift.

1.1.3 UDSORTERING OG ANVENDELSE AF UDSORTERET PLAST FRA HUSHOLDNINGSAFFALD 2025-2030

DELMÅL

- I 2030 udsorteres 80% af plasten i husholdningsaffald, inden restaffaldet afbrændes.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune har gennem en årrække arbejdet aktivt for, at ARC kunne etablere et eftersorteringsanlæg som supplement til den plastudsortering, som foregår ved husstanden.

Det er nu lykkedes og anlægget sættes i drift i 2026. Det vil være med til at sikre udsortering af 80% af plasten i husholdningsaffaldet. Dette forudsætter dog, at Frederiksberg Kommune kan stille krav om eftersortering af restaffaldet, når det indsamlede restaffald sendes i udbud, som følge af selskabsgørelsen af ARC.

Derfor er det vigtigste fokus fortsat at øge kildesorteringen af plast. Kommunen arbejder ud fra følgende hierarki:

1. Øget husstandsnær plastudsortering
2. Eftersortering af restaffald på sorteringsanlæg
3. Bedre genanvendelse af plast fra sorteringsanlæg
4. Klimavenlig affaldslovgivning

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 9600 ton CO_2 i 2030 ved 80% udsortering af plast i husholdningsaffald.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieres over taksten (affaldshåndtering).
ANSVARLIG	ARC.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, andre ejerkommuner.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	CO_2-effekten afhænger af i hvor høj grad den indsamlede plast nyttiggøres i nye produkter. Det kan medføre merudgift for kommunen i form af højere affaldsgebyrer.

1.1.4 CO_2-NEUTRAL BYGAS

2026-2030

DELMÅL

- Fra 2025 og frem til afviklingen i 2030, vil bygassen på Frederiksberg overgå til biogas.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Forsyning har besluttet at lukke for bygassen i 2030. Det er primært en beslutning som er truffet ud fra driftshensyn, men det medvirker også til at reducere spild af energi, da der i dag er få brugere af bygas på Frederiksberg ift. hvad nettet er dimensioneret til. Selvom forbruget af bygas udgør en meget lille del af det samlede energiforbrug på Frederiksberg, har læk fra ledningsnettet en uforholdsmæssig stor klimaeffekt, da lækket bygas primært består af metan, som er mere skadeligt for klimaet end CO_2.

Frem til lukningen af bygasnettet vil Frederiksberg Forsyning sikre, at den bygas, som leveres til de tilbageblevne kunder består af 100% biogas. I dag består den af 60% biogas. Resten er naturgas.

Forsyningen vil opnå 100% biogas ved at indgå aftale med HOFOR om levering af bygas fra slutningen af 2025.

Kommunen vil gennem sit ejerskab til Frederiksberg Forsyning følge op på fremdriften i handlingen.

CO_2-EFFEKT	389 ton CO_2 i 2030.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⊗ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Finansieres af Frederiksberg Forsyning.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	HOFOR, Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Omstillingen til anvendelse af biogas medfører ikke i sig selv en væsentlig udgift for brugere af bygassen. Dog kan lukningen af bygassen have betydning for de borgere, der fortsat er afhængige af bygassen til eksempelvis madlavning. Forsyningen har derfor varslet lukning af bygassen 5 år før, at der lukkes for bygassen.

1.2.1 REALISERING AF SOLCELLEPOTENTIALE PÅ FREDERIKSBERG

2028-2029

DELMÅL

- Solceller på byens tage leverer 1% af elforbruget i bygningerne på Frederiksberg i 2030, stigende til 3% i 2050.

BESKRIVELSE

Projektet skal inspirere bygningsejere til at etablere solceller på egen bygning og udnytte mest mulig af solcellestrømmen. Indsatsen er primært en informationsindsats, der handler om øge kendskabet til de potentialekortlægninger, som allerede eksisterer, samt udbrede kendskabet til muligheder for at etablere solceller på tage af de bevaringsværdige bygninger på Frederiksberg.

I kommuneplanen er der indarbejdet rammer om, at der ved nybyggeri, transformation og ombygning tilskyndes til, at der planlægges med henblik på at integrere solens energi. Der er indarbejdet et temaopslag om solceller, hvor det er beskrevet, med eksempler, hvordan solceller kan placeres og etableres på en vellykket måde.

Frederiksberg Kommune vil opdatere hjemmesiden med information om solceller og inddrage muligheder for etablering af solcelleenergi, i forbindelse med den eksisterende dialog med bygningsejere og -beboere. Sideløbende vil kommunen arbejde for bedre nationale rammer for tagbaserede solcelleanlæg, med øget lokal udnyttelse af solcellestrømmen, i bygningen eller på tværs af bygninger.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil have en positiv CO_2-effekt frem mod 2030, hvor den erstatter el produceret på fossile brændsler. Efter 2030, hvor elproduktionen nationalt forudsættes at være CO_2-neutral, vil indsatsen primært have en effekt ift. at erstatte brug af biomasse til energiproduktion. Indsatsen kan medvirke til robusthed og selvforsyning i en tid med uro, energikrise og svingende energipriser i Europa, og dermed medvirke til at fremme lokal forsyningssikkerhed.

1.2.2 SCREENING AF MULIGHED FOR GRØN ENERGIFORSYNING PÅ FREDERIKSBERG

2025-

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder for at skabe gode rammer for etablering af store batterier, varmepumper og varmelagre til grøn energiforsyning alle steder, det er muligt i kommunen.

BESKRIVELSE

For at sikre udfasning af fossile brændsler og mindske anvendelsen af biomasse, er det en forudsætning, at der udbygges med mere vedvarende, grøn energi. Selvom Frederiksberg Kommune er tæt bebygget, kan der være områder, hvor der er potentialer. Kommunen vil i byudviklingen prioritere hensyn til at fremme vedvarende energiformer ved at undersøge potentiale for grøn forsyning, f.eks. i form af store batterier, solceller, varmepumper og varmelagre.

Når der igangsættes byudvikling i områder med kendt interesse ift. grøn energiforsyning inddrages CTR, Frederiksberg Forsyning og Energinet i forhåndsdialog. Områder med kendt interesse er beskrevet i redegørelsen til kommuneplanen, som vedtages i 2025. Nye interesseområder udpeges ifm. udarbejdelse af en energistrategi.

I byudviklingsprojekter har bygherre ansvar for, via tidlig dialog med forsyningsselskaberne, at arbejde for helhedsorienterede løsninger for forsyningsarterne, for at sikre den samfundsmæssige mest rationelle og bæredygtige forsyning.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, CTR, Energinet og Frederiksberg Forsyning.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Placering af nye tekniske anlæg skal samtænkes med den øvrige byudvikling og byområdernes særlige karakter. Kommunen kan stille særlige krav til de tekniske anlæg, som vedrører indpasning i lokalmiljøet.

1.2.3 REDUCERET ENERGIFORBRUG TIL KØLING I ERHVERVSEJENDOMME

2028-2029

DELMÅL

- Det samlede energiforbrug mindskes ved at skabe synergi mellem energiforbrug til køling af bygninger og byens øvrige energiforsyning.

BESKRIVELSE

Kommunen vil gennemføre en screening af kølebehovet i større erhvervsbygninger. Herunder gennemgå hvad der allerede er etableret af køleløsninger i fx storcentre og på hoteller samt hvilke nye behov, der kan opstå som følge af ændringer i klimaet.

I dialog med bygningsejerne vil kommunen vurdere, om der er potentiale for at dække det eksisterende kølebehov med fjernkøling eller en anden form for køling. Der er primært fokus på at reducere det samlede energiforbrug til køling og varmeforsyning i erhvervsejendomme.

Hvis der bygges nye erhvervsejendomme eller eksisterende ejendomme transformeres, vil kommunen gå i dialog med bygherre om at sikre synergi mellem bygningens køle- og varmebehov.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning og andre leverandører af klimavenlige køleløsninger samt ejere af større erhvervsbygninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Udgifter til køling påhviler bygningsejer. Området med fjernkøling drives af forsyningen på kommercielle vilkår. Det har betydning for, hvordan kommune og forsyning kan samarbejde om denne indsats. En screening af behovet for køling nu og i fremtiden kan understøtte, at det samlede energiforbrug til køling og bygningsopvarmning reduceres og at nye løsninger integreres i tide.

1.2.4 AFSØGE MULIGHEDER FOR LAVTEMPERATUR-FJERNVARME I HOSPITALSHAVEN

2025-2040

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder på at gøre byen klar til lavtemperaturfjernvarme, så fjernvarmenettet og bygninger er klar til at modtage varme ved lavere temperatur i takt med, at temperaturen gradvist sænkes i hovedstadens fælles net.

BESKRIVELSE

I Hospitalshaven afsøger Frederiksberg Forsyning mulighederne for at etablere kommunens første lavtemperaturområde. Hospitalshaven kan potentielt fungere som model for implementering af lavtemperaturfjernvarme i mange andre områder af Frederiksberg, som rummer bevaringsværdige bygninger. Det er derfor vigtigt at have fokus på, om løsningerne i området kan skaleres. Samtidig skal der findes en god balance mellem energioptimering på bygningsniveau og en effektiv drift af et lavtemperaturnet til gavn for alle brugere.

Lavtemperaturfjernvarme stiller krav til bygningerne ift. klimaskærmen og installationerne i bygningerne, også i de bygninger som bevares og transformeres til ny anvendelse. For at sikre en energimæssig og økonomisk effektiv løsning for hele Hospitalshaven, kan det blive nødvendigt at etablere booster-løsninger, som kan hæve temperaturen i enkelte bygninger. Dette skal sikre, at nogle få bygninger ikke forhindrer etablering af lavtemperaturfjernvarme i de øvrige bygninger i området. Disse løsninger etableres dog kun i yderst udfordrede bygninger og vil skulle betales af bygningsejer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning i samarbejde med By, Byggeri og Arkitektur/Hospitalshaven.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Udgiften for at gøre bygningerne klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme vil være forskellig for eksisterende og nye bygninger, som etableres. Nye bygninger vil være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme, som følge af krav i bygningsreglementet. Det samme vil eksisterende bygninger som gennemgår en gennemgribende renovering. Der vil være forskel på udgiften til energirenovering og efterfølgende drift for de eksisterende bygninger afhængig af den grad af transformation som bygningen i forvejen gennemgår. Derfor vil nogle bygninger have en større udgift ifm. transformationen af bygningen til nye formål mens andre vil have en større løbende udgift til drift af en booster-løsning, hvis bygningen ikke er i tilstrækkelig god energimæssig stand.
SEKTORSTRATEGIER	Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er en forudsætningm, at målet om lavtemperatur fjernvarme i udviklingsplanen fastholdes og at der stilles tilstrækkelige energimæssige krav til de eksisterende bygninger, som skal overgå til nye funktioner eller bevares med tilsvarende funktioner. Der skal i indsatsen tages hensyn til og planlægges efter omstillingen i kommunens egne bygninger.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Planlægning omkring lavtemperaturnettet gennemført. • Andel bygninger, som er koblet på lavtemperaturfjernvarme. • Antal m2 tilsluttet lavtemperaturfjernvarme.

1.2.5 STRATEGI FOR FREMTIDENS FJERNVARME PÅ FREDERIKSBERG

2027-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder på at gøre byen klar til lavtemperaturfjernvarme, så fjernvarmenettet og bygninger er klar til at modtage varme ved lavere temperatur, i takt med, at temperaturen gradvist sænkes i hovedstadens fælles net.

BESKRIVELSE

Strategi for fremtidens fjernvarme tager udgangspunkt i en forventet sænkning af den leverede temperatur fra transmissionsnettet, i takt med, at mere varme over tid produceres på store varmepumper. Strategien er i første omgang et planlægningsværktøj, der skal give et samlet billede af udfordringer og muligheder, for at sænke temperaturen i fjernvarmenettet, samt levere varme ved lavere temperatur til bygningerne på Frederiksberg. Strategien skal give Frederiksberg Kommune, Frederiksberg Forsyning og borgerne på Frederiksberg en retning for fremtidens fjernvarme.

Strategien vil bygge på viden fra en række igangværende initiativer, såsom projektet Grøn Omstilling i Etageboliger, simuleringer fortaget af forsyningen om konsekvenser af sænke temperaturen i fjernvarmenettet, erfaringer fra etablering af lavtemperaturfjernvarme i Hospitalshaven og analyser fra Energi på Tværs, samt andre handlinger i klimaplanen.

Strategien skal give et godt udgangspunkt for dialog med bygningsejere, om de nødvendige investeringer i energioptimering af deres bygninger.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 1500 ton CO_2 i 2030 ved varmebesparelser og omstillingen til lavtemperaturfjernvarme.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Strategi og analyser finansieres af Frederiksberg Forsyning.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning i samarbejde med Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	CTR.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Strategien skal danne udgangspunkt for beslutninger om at sænke temperaturen, eller omvendt at hæve temperaturen lokalt i konkrete bygninger. Det sidste kan komme på tale, der hvor det ikke er muligt at gennemføre de nødvendige energioptimeringer på grund af, at det vil medføre en urimelig stor investering for bygningsejer ift. gevinsten på varmeprisen og gevinsten for det samlede fjernvarmesystem. Strategien skal medvirke til at synliggøre behov for investeringer i energioptimering, og at alle - også bygningsejerne - har et fælles overblik over de nødvendige investeringer i bygningsmassen, i god tid før temperaturen sænkes.
SEKTORSTRATEGIER	Energistrategi (kommende).
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Den vigtigste forudsætning for at kunne lave en strategi for lavtemperaturfjernvarme på Frederiksberg, er viden om, hvornår temperaturen sænkes i hovedstadens fælles net og til hvilken temperatur. Det kræver planlægning af, i hvilken grad og hvornår store varmepumper og overskudsvarme implementeres i det samlede fjernvarmenet i hovedstaden - og i særdeleshed i den del af nettet som CTR driver.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Vurdering af om baggrundsmaterialet er trukket ind i analysen. • Hvilke analyser af tekniske muligheder for at sænke temperaturen i fjernvarmenettet er gennemført. • Om strategien sætter en tydelig retning for fremtidens fjernvarme.

1.3.1 PARTNERSKAB MELLEM KOMMUNE OG FORSYNING OM CO_2-NEUTRALITET

2025-

DELMÅL

- Gennem aktivt grønt ejerskab, samarbejde og proaktiv planlægning, medvirker Frederiksberg Kommune til at sikre gennemførsel af omstillingen af hovedstadens energiforsyning, til højere grad af elektrificering og mindre brug af biomasse.

BESKRIVELSE

Fortsættelse af partnerskabet mellem Frederiksberg Forsyning og Frederiksberg Kommune, som blev etableret i 2022. I partnerskabet løftes indsatser vedr. CO_2-reduktion og planlægning af initiativer, som kan sikre CO_2-neutral energiforsyning.

I partnerskabet har forsyningen og kommunen løbende dialog og koordinerer initiativer, som løftes af de to parter hver for sig. Partnerskabet igangsætter desuden fælles initiativer og projekter. EU-projektet Grøn Omstilling i Etageboliger (GOE) er ét eksempel på en større fælles indsats, hvor kommunen og forsyningen begge deltager i forskellige dele af projektet.

Partnerskabet er organiseret omkring en tværgående koordineringsgruppe, der varetager den løbende dialog og koordinering, samt laver oplæg til fælles projekter. Koordineringsgruppen kan nedsætte arbejdsgrupper til at undersøge specifikke emner eller løfte særlige fælles indsatser.

CO_2-EFFEKT	Ikke relevant.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	-
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Partnerskabet sikrer god koordinering af indsatser og hurtigere beslutningsprocesser om fælles indsatser og indsatser som løftes af hhv. kommune og forsyning. Parterneskabet medvirker desuden til en mere effektiv og koordineret opfølgning på ny lovgivning og bekendtgørelser. Partnerskabet medvirker dermed til at reducere det samlede ressourceforbrug. Det medvirker til at skabe løsninger, hvor fællesskabet understøtter den nødvendige individuelle handling og en mere lige og retfærdig fordeling af udgifterne til den nødvendige omstilling.
SEKTORSTRATEGIER	Grøn ejerstrategi.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Partnerskabet medvirker til at skabe sammenhængende indsatser, således at der skabes en fælles forståelse for konsekvenser af initiativer som fx lavtemperaturfjernvarme for boligejerne på Frederiksberg. Partnerskabet medvirker til, at analyser af konsekvenser ved at gennemføre ændringer forholder sig til både forsyningsinfrastrukturen og bygningerne. Partnerskabet giver desuden gensidig inspiration til, hvordan økonomisk og social bæredygtighed kan indarbejdes i anlægsprojekter og beslutningsprojekter sammen med hensynet til CO_2-reduktioner.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal afholdte møder i partnerskabet. • Årligt vedtaget arbejdsprogram for det kommende år. • Gennemførelse af årlig evaluering af årets aktiviteter.

1.3.2 ENERGI PÅ TVÆRS – FÆLLES RETNING FOR FREMTIDENS VARMEPRODUKTION

2025-

DELMÅL

- Gennem aktivt grønt ejerskab, samarbejde og proaktiv planlægning, medvirker Frederiksberg Kommune til at sikre gennemførsel af omstillingen af hovedstadens energiforsyning til højere grad af elektrificering og mindre brug af biomasse.

BESKRIVELSE

Videreførelse af eksisterende samarbejde i tværkommunale og regionale netværk, som har til formål at skabe en fælles retning for fremtidens CO_2-neutrale varmeforsyning, på både forvaltnings- og politisk niveau. Samarbejdet skal belyse udfordringer og mulige løsninger i fremtidens fjernvarme, i samspil med elnettet. Dette skal anvendes som grundlag for beslutninger truffet i den enkelte kommune, forsyningsselskab eller energiselskab.

Samarbejdet understøtter udfasning af eksisterende kraftvarme- og varmeværker, samt spids- og reservelastanlæg baseret på fossile brændsler eller biomasse. Det kræver, at den nødvendige nye produktionskapacitet etableres rettidigt ift. endt levetid af de eksisterende kraftvarme- og varmeproduktionsanlæg, samt at udbygningen sker koordineret på tværs af kommuner. Samarbejdet foregår i to etablerede samarbejdsfora 1) "Energi på tværs" med deltagelse af kommuner, forsyningsselskaber og varmeproduktionsselskaber, i regi af Region H, og 2) Ejerkommunale samarbejder i regi af CTR.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 7000 ton CO_2 i 2030 ved et ændret af fjernvarmemix.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⊗ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Region H ved Gate 21, CTR, øvrige transmissionsselskaber, energiproduktionsselskaber og kommuner i hovedstadens samlede fjernvarmenet.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Udgifter til etablering af nye varmeproduktionskapacitet finansieres over varmeprisen.
SEKTORSTRATEGIER	Energistrategi (kommende).
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Forudsætningen for at lykkes er, at der samarbejdes på tværs af medarbejdere og ledelse, i både Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning, for at koordinere konsekvenserne af beslutninger. Samarbejdet vil herigennem sikre god koordinering af indsatser. Samarbejdet medvirker desuden til et bedre overblik over ny lovgivning og konsekvenser. På den måde kan samarbejdet reducere det samlede ressourceforbrug til omstilling af energisystemerne.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Der er udarbejdet et oplæg om nødvendig grøn forsyningskapacitet i for fremtidens energisystem i hovedstadsområdet på tværs af kommuner og forsyningsselskaber. • Der er udpeget egnede arealer til at huse den nye forsyningskapacitet (varmepumper, varmelagre mm) og skabt overblik over kilder til overskudsvarme. • Der følges løbende op på brændselsfordelingen i og CO_2-udledningen fra varmeproduktionen.

1.4.1 ETABLERING AF CO_2-FANGST

2025-2030

DELMÅL

- I 2030 fanges tilstrækkeligt CO_2 til, at Frederiksberg Kommune bliver CO_2-neutral.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune vil bruge indflydelse i samarbejdsfora og repræsentation i bestyrelser til at arbejde for, at der etableres mest muligt CO_2-fangst på affaldsforbrændingsanlæg og biomassebaserede kraftvarmeværker, som leverer varme til hovedstadens fælles fjernvarmenet.

Kommunen vil aktivt bruge sin grønne ejerstrategi og arbejde for, at der etableres CO_2-fangst på ARC. Kommunen vil desuden bruge sin indflydelse i CTR's bestyrelse til at gå i dialog med CTR, og CTR's andre ejerkommuner, om mulighederne for at understøtte CO_2-fangst på mindst et ekstra affaldsforbrændingsanlæg, som leverer varme til hovedstadens fælles fjernvarmenet.

Frederiksberg Kommune vil desuden arbejde aktivt for, at klimagevinsten ved etablering af CO_2-fangst forsat fordeles efter forbruget i de enkelte kommuner, som er tilknyttet det fælles net, selvom anlægget er placeret uden for kommunegrænsen.

CO_2-EFFEKT	43.000 ton CO_2 pr. år. i 2030.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Affaldsforbrændingsanlæggene.
SAMARBEJDSPARTNERE	Økonomi og Udbud/Tværgående økonomi, Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, CTR og andre transmissionsselskaber.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	CO_2-fangstanlæg vil være en udgift som bæres af fællesskabet, både i form af nationale støttemidler og investeringer i selskaberne bag affaldsforbrændingsanlæg.
SEKTORSTRATEGIER	Grøn ejerstrategi.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det vurderes, at der er betydelige usikkerheder i forhold til omkostninger og processer forbundet med lagring af CO_2. Storskala CO_2-fangst er stadig en ny teknologi og der mangler erfaringer med storskaladrift. Så forudsætningen for, at det lykkes at etablere CO_2-fangst, handler først om en modnet teknologi, risikovillighed ift. en usikker økonomi og opbakning til bestyrelsesbeslutninger. Etablering af de første CO_2-fangstanlæg på affaldsforbrændingsanlæg kan medvirke til, at opbygge kapacitet, viden og nye kompetencer om ny klimateknologi.
MÅLING AF FREMDRIFT	• CO_2-fangstkapacitet, der er planlagt. • CO_2-fangstkapacitet, der er søgt støtte til. • CO_2-fangstkapacitet, er etableret.

Spor 2

BY OG BOLIG

Byens bygninger og boliger udgør en vigtig ramme om borgernes hverdag. Samtidig står de for en stor del af både CO_2-udledningerne og energiforbruget. Frederiksberg Kommune har udvalgt byggeriet som en af tre forbrugskategorier, der er særligt fokus på at reducere udledningerne fra, og kommunen samarbejder med aktører i byen om at reducere udledningerne fra byggeri. Handlingerne i dette spor har derfor fokus på at reducere både CO_2-udledninger og energiforbrug fra bygninger og boliger i kommunen.

Sporets overordnede mål

I samspil med byens aktører, reducerer vi forbruget af energi og sikrer bevaring og genanvendelse af flest mulige materialer.

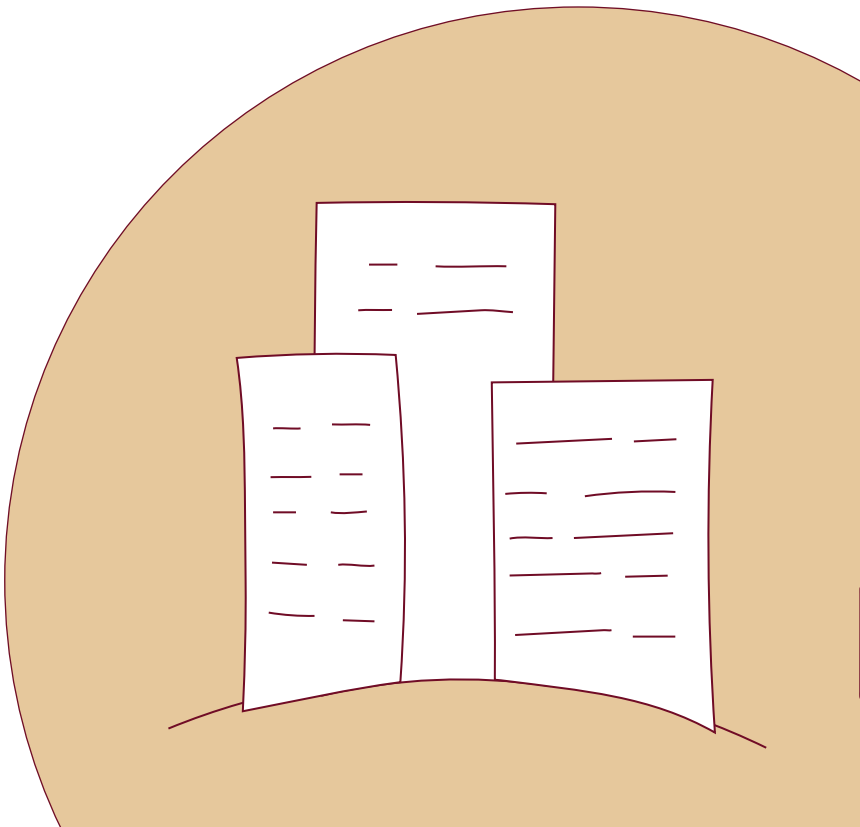

2

Spor 2

BY OG BOLIG

Indhold

2.1 Bevar og transformer den eksisterende by

2.1.1 Hospitalshaven – Frederiksbergs grønne hjerte

2.1.2 Renovering og transformation før nedrivning

2.1.3 Selektiv nedrivning og bæredygtigt nybyggeri

2.1.4 Klimahandling på dagsordenen

2.1.5 Bæredygtige anlægsprojekter

2.2 Bo klimavenligt

2.2.1 Plads til mindre boliger med fokus fællesskab

2.2.2 Hospitalshaven: Grøn energi som en del af fællesskabet

2.2.3 Grønne gårdlaug og boliger: Sammen om grøn omstilling

2.3 Energioptimering og varmebesparelser

2.3.1 Optimal styring af varmecentraler

2.3.2 Energi i byggesagsbehandlingen

2.3.3 Varmens dag: Højt energiforbrug i fokus

2.3.4 Grøn Omstilling i Etageboliger

2.3.5 Energispring Frederiksberg – klar til lavtemperatur

2.3.6 Grøn energi i de almene boliger

2.3.7 Energieffektive bygninger på Frederiksberg

2.3.8 Udvikling, test og udbredelse af model for energifællesskaber

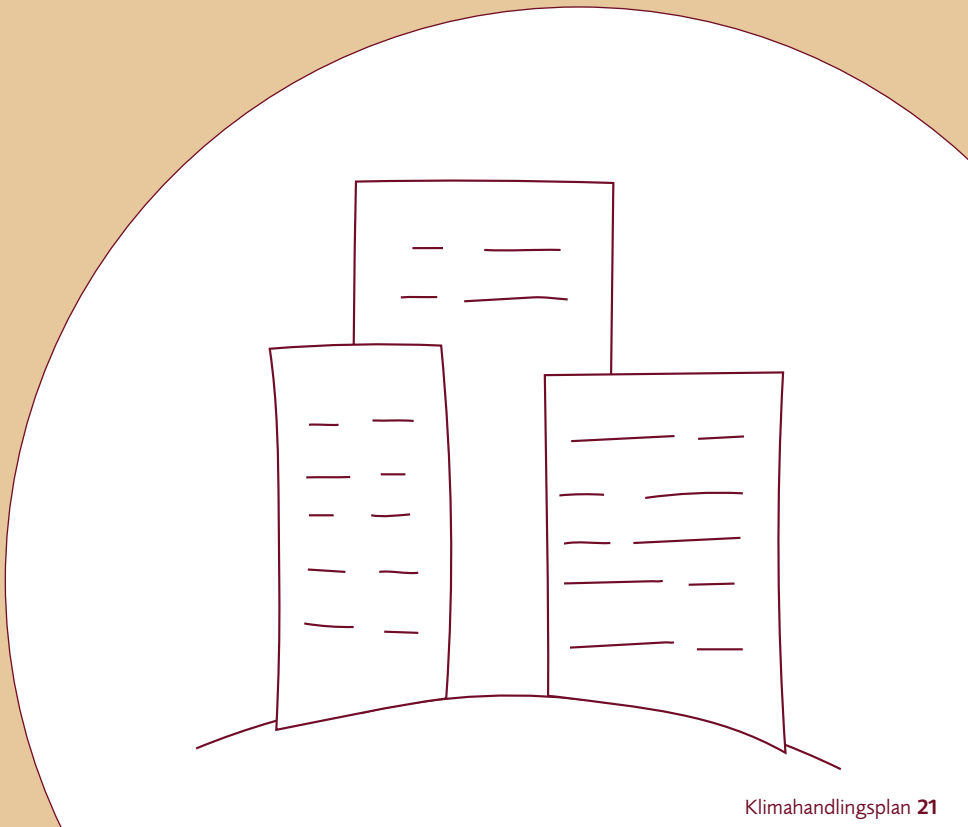

2

2.1 Bevar og transformer den eksisterende by

2.1.1 HOSPITALSHAVEN – FREDERIKSBERGS GRØNNE HJERTE

2025-2040

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil inspirere byens aktører til at inddrage innovative klimaløsninger ved renovering, og til at bevare og transformere før de bygger nyt.

BESKRIVELSE

Frederiksbergs nye bykvarter, Hospitalshaven, er udpeget som grønt fyrtårn i udviklingsplanen for området, som blev vedtaget af Kommunalbestyrelsen i 2023. Realiseringen af de mange ambitioner for området kræver tæt dialog med bygherrer og forsyningsselskaber, samt at kommunen udnytter alle muligheder for at styre udviklingen og sammentænker de mange ambitioner for området.

Ambitionerne for Hospitalshaven er høje: 80% af den eksisterende bygningsmasse skal bevares og omdannes til nye funktioner og boliger. Byggematerialer som bliver til overs i omdannelsen af den enkelte bygning, skal i videst muligt omfang genanvendes. Hospitalshaven bliver derfor et laboratorium for udvikling af nye løsninger til bygningstransformation og genanvendelse af materialer i den tætte by.

Målgruppen for handlingen er bygherrer og Frederiksberg Forsyning, som skal transformere Hospitalshaven til et nyt grønt og blandet bykvarter. Der arbejdes med krav til bygherre i udbudsmaterialet, metoder til at følge op på kravene, samt udvikling af fælles løsninger, som gør det lettere for bygherre at håndtere genanvendte materialer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Hospitalshaven.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, andre kommuner, Gate 21, Region Hovedstaden.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Denne handling vil i første omgang primært påvirke områdets bygherrer og developere. Krav til transformationen kan, alt efter kravenes udformning, påvirke salgsværdien af ejendommene, så enkelte ejendomme vil blive dyrere.
SEKTORSTRATEGIER	Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er væsentligt, at det tidligt i processen afklares, hvordan krav til genanvendelse kan indarbejdes i udbudsmaterialet og hvilke løsninger, der kan stilles til rådighed for dem, som skal bygge og anlægge i Hospitalshaven. Krav til bygherrer vil også gælde kommunens bygninger.
MÅLING AF FREMDRIFT	Andelen af de eksisterende bygninger som ombygges til ny anvendelse frem for at blive revet ned.

2.1.2 RENOVERING OG TRANSFORMATION FØR NEDRIVNING

2025-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil inspirere byens aktører til at inddrage innovative klimaløsninger ved renovering og til at bevare og transformere før de bygger nyt.

BESKRIVELSE

Byudviklingen tager udgangspunkt i mulighederne for en bæredygtig udvikling af den eksisterende bygningsmasse. Dette afspejles, når der i dialogen med bygherrer drøftes muligheden for at transformere den eksisterende bygningsmasse. Det skal være en fast del af dialogen i byudviklingsområder eller byggetilladelsessager om boligtilvækst.

Dialog om at fremme bæredygtigt byggeri, og at bevare, renovere og omdanne fremfor at bygge nyt er indarbejdet i kommuneplanen. Dette indgår både som handlinger i Hovedstrukturen, og med et temaopslag om Bæredygtig byggeri og renovering. Derudover indgår det i de rammer, der tilskynder private bygningsejere at bygge cirkulært ved nybyggeri, transformation og renovering. Frederiksberg Kommunes dialog med bygherre tager udgangspunkt i pjecen "Bæredygtigt Byggeri", der fungerer som et dialogværktøj og inspiration, hvad angår miljømæssig bæredygtighed og CO_2-reduktion, både når der skal bygges nyt, og når der skal renoveres.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Bygherrer.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der er en særlig opmærksomhed på, at forskellige hensyn afvejes i det konkrete transformationsprojekt, herunder hensynet til energibesparelser, sunde boliger og en blandet by og boligmasse. CO_2-reduktion vil ske gennem reduceret brug af nye materialer og energibesparelser. Samtidig kan handlingen medvirke til at udvikle løsninger, som inddrager hensynet til de bevaringsværdige bygninger og understøtter blandede boliger.

2.1 Bevar og transformer den eksisterende by

2.1.3 SELEKTIV NEDRIVNING OG BÆREDYGTIGT NYBYGGERI

2025-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil inspirere byens aktører til at inddrage innovative klimaløsninger ved renovering og til at bevare og transformere før de bygger nyt.
- Frederiksberg Kommune vil inspirere til at nybygge og anlægge med fokus på genanvendelse og klimagevinster.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune arbejder ud fra princippet om "Bevar eller forklar" og ønsker, at der i videst muligt omfang ikke rives bygninger ned. I de få tilfælde hvor der gives tilladelse til at nedrive en eksisterende bygning, stilles der krav om selektiv nedrivning. Dette skal sikre, at flest mulige byggematerialer kan genanvendes direkte i nye byggerier, eller sekundært kan indgå i anlægsprojekter og erstatte brug af råstoffer. Handlingen understøttes af lovgivning med krav om selektiv nedrivning.

Hvis der skal bygges nyt, ønsker Frederiksberg Kommune, at fremme opførelsen af bæredygtigt byggeri. Gennem dialog tilskyndes private bygningsejere at bygge cirkulært. Kommunen opfordrer til, at der ved større bygge- og renoveringsprojekter, sikres et bæredygtigt og fremtidssikret byggeri, som har fokus på både den økonomiske, miljømæssige, sociale, æstetiske og tekniske kvalitet af byggeriet samt af byggeprocessen. Det kan f.eks. sikres ved at opfylde kravene i DGNB -mærkningen eller lignende bæredygtighedscertificeringer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Bygherrer som søger tilladelse til nedrivning.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er ikke muligt at kvantificere CO_2-effekten på nuværende tidspunkt. Handlingen kan medføre CO_2-reduktion gennem reduceret brug af nye materialer ved at sikre, at materialer, som allerede har været anvendt til byggerier håndteres på en måde, så det kan genanvendes.

2.1.4 KLIMAHANDLING PÅ DAGSORDENEN

2026-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil inspirere byens aktører til at inddrage innovative klimaløsninger ved renovering og til at bevare og transformere før de bygger nyt.

BESKRIVELSE

Beslutningen om at igangsætte klimarelaterede forbedringer på bygninger ligger hos ejerne af bygningerne. Lejerne har dog en vigtig rolle, i forhold til af gå i dialog med bygningsejer og tage godt imod tiltag, der kan reducere bygnings klimaeffekt.

Initiativerne skal give inspiration og stimulere til yderligere klimahandling. Det sker gennem to årlige inspirationsarrangementer.

1. Grøn energi på Grønne dage: 1 årligt borgerrettet arrangement ifm. grønne dage, der sætter fokus på gode eksempler på bygningstransformation eller renovering og klimavenlig bolig.
2. Præmiering af særlig grøn og bæredygtig arkitektur: Der udarbejdes kriterier for en ny grøn arkitekturpris, som hylder innovative renoverings- og transformationstiltag, der reducerer bygningens klimaeffekt. Prisen uddeles i forbindelse med præmiering af særlig god og smuk arkitektur på Frederiksberg. Dette foregår hvert andet år.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Bygningsejere, som indgår i Energispring Frederiksberg, Det Grønne Råd, Det Bæredygtige Forsamlingshus, Energistyrelsens indsats "Spar Energi".
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Handlingen kobler op på igangværende initiativer og forudsætter, at disse initiativer fortsætter. Arrangementerne er åben for alle og alle har derfor lige adgang til inspirationen. Inspirationen er, isoleret set, ikke udgiftsdrivende for borgere og bygningsejere, men en evt. handling på baggrund af inspirationen vil potentielt kræve midler.

2.1 Bevar og transformer den eksisterende by

2.1.5 BÆREDYGTIGE ANLÆGSPROJEKTER

2025-2027

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil inspirere til at nybygge og anlægge med fokus på genanvendelse og klimagevinster.

BESKRIVELSE

Når forsyningen anlægger og renoverer ledninger og rør, undersøges mulighederne for at genanvende jord, anvende emissionsfrie arbejdsmaskiner samt mulighed for at levetidsforlænge eksisterende anlæg. Frederiksberg Forsyning gennemfører 2-3 pilotforsøg i samarbejde med Frederiksberg Kommune for at blive klogere på muligheder og barrierer.

Det er primært forsyningen, som driver indsatsen, imens kommunen giver sparring og følger med i erfaringer og undersøger, om erfaringer kan overføres til kommunale anlægsprojekter.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af Frederiksberg Forsynings driftsbudget.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Gennemførelsen af pilotforsøg kræver risikovillighed og vilje til at afprøve nye procedurer, både hos forsyningen og hos kommunen. Det er et vigtigt afsæt i forhold til at skabe de rette rammer for pilotforsøgene.

2.2.1 PLADS TIL MINDRE BOLIGER MED FOKUS FÆLLESSKAB

2026-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil give plads til nye boformer med fokus på fællesskaber og mindre boligareal pr. person.

BESKRIVELSE

Kommunen giver i byudviklingen plads til nye boformer med fokus på flere fælles funktioner, fællesskab og et deraf mindre klimaaftryk pr. beboer.

Når udviklere og borgere henvender sig med ønske om at etablere bofællesskaber, vil kommunen tilbyde en forhåndsdialog om mulighederne. I forhåndsdialogen vil der være fokus på at skabe rammer for fællesskab og boformer, der har et mindre boligareal pr. person, og dermed forudsætter et mindre klimaaftryk i den efterfølgende drift af bofællesskabet.

Samtidig vil kommunen evaluere de eksisterende projekter, med fokus på mindre boligareal og fællesskaber, og derigennem udbrede gode erfaringer til andre steder og byudviklingsprojekter i byen. Dette gælder for eksempel erfaringer med projektet på Fuglebakkevej 94.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Developere, som ønsker at bygge på Frederiksberg, frivillige organisationer med interesse for bofællesskaber og beboere i eksisterende bofællesskaber på Frederiksberg.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der er kamp om pladsen på Frederiksberg og stor interesse for at bygge i byen. Hvis det skal lykkes at finde plads til nye boformer, kræver det en bevidst prioritering ifm. projekter om byudvikling. Handlingen kan medvirke til at understøtte flyttekæder, hvor store boliger frigives til børnefamilier, og hvor enlige og par får mulighed for en mindre bolig tilpasset nuværende boligbehov. Handlingen skaber forudsætningen for CO_2-reduktioner ved at styrke kompetencer til en mere klimavenlig livsstil. Bofællesskaber kan desuden være grobund for fællesspisninger og potentielt mindre madspild samt deling af andre ressourcer, som hårde hvidevarer mv.

2.2.2 HOSPITALSHAVEN: GRØN ENERGI SOM EN DEL AF FÆLLESSKABET

2025-2040

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder for at skabe gode rammer for energifællesskaber, så borgere og andre aktører i fællesskab kan etablere løsninger til produktion, deling og fleksibel brug af energi i samspil med de kollektive energisystemer.

BESKRIVELSE

Kommunen vil skabe rammerne for, at de kommende bygningsejere, beboere og aktører kan bidrage til at reducere områdets klimabelastning, gennem optimal udnyttelse af lokalt produceret solenergi. Indsatsen er en del af udviklingsplanen for Hospitalshaven og kan potentielt vise vejen for energifællesskaber i andre områder af byen. Indsatsen er central for målet om 3% solcelleproduktion på Frederiksberg i 2050.

Det er forventningen, at op til 40 % af elforbruget kan dækkes af solenergi produceret på tagene i Hospitalshaven, hvis strømmen deles på tværs af bykvarteret fx gennem energifællesskaber. Trin 1 er at udnytte solenergi i de bygninger, som har solceller, trin 2 er at oplade elbiler med solcellestrøm, og trin 3 er at dele på tværs af bygninger.

Lokal udnyttelse af solenergi stiller krav til installationerne i bygningerne. Krav som skal indgå i udbudsmaterialet ved grundsalg. Det stiller også krav om vedvarende fokus og engagement fra de kommende bygningsejere, fx i form af en organisering af bygningsejerne på tværs af området.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Hospitalshaven.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, Fælledbyen, Energifællesskab Danmark, private developere, boligselskaber og andre potentielle bygningsejere på Hospitalsgrunden samt Radius/Sirius.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Afgiftsstrukturen på el, som deles mellem bygninger understøtter pt. ikke en ligelig deling af el producereret på solceller på tværs af bygninger. Der vil derfor være nogle bygningsejere, som har større fordele af de opsatte solceller end andre. Omvendt, betyder det også, at de nødvendige investeringer måske ikke kommer til at blive båret af fællesskabet, men af dem, som renoverer eller bygger nye ejendomme. Det kan aflaste behovet for at udbygge el-infrastruktur ind mod byen.
SEKTORSTRATEGIER	Udviklingsplan for Frederiksberg Hospital.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der skal skabes de rette rammer gennem konkrete krav til installationer i bygningerne og opladningsfaciliteter til elbiler ved udbud af arealer. De kommende bygningsejere og beboere skal engageres i et ejerskab til solcelleanlæg og udnyttelse af lokalt produceret grøn strøm. Indsatsen vil bidrage med lokalt produceret solenergi, som dækker en væsentlig del af elforbruget i området. Det kan også medvirke til at øge beboernes engagement i indsatsen for at mindske eget klimaaftryk.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Kvm. solceller etableret totalt og pr. bygning eller solcelleproduktionskapacitet etableret totalt og pr. bygning. • Antal bygninger, hvor der installeres en hoved/bi-målerløsning. • Antal ladestandere som etableres, så de kan udnytte lokalt produceret solcellestrøm.

2.2.3 GRØNNE GÅRDLAUG OG BOLIGER: SAMMEN OM GRØN OMSTILLING

2026-2029

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder for at skabe gode rammer for energifællesskaber, så borgere og andre aktører i fællesskab kan etablere løsninger til produktion, deling og fleksibel brug af energi i samspil med de kollektive energisystemer.

BESKRIVELSE

Energiforbrug, solceller og energifællesskaber samt klimavenlige boformer sættes på dagsorden, i blandt boligforeninger på Frederiksberg, og i samarbejde med frivillige foreninger med fokus på bæredygtighed som fx Gårdlaugene Frederiksberg.

Kommunen vil understøtte dette med netværksaktiviteter og et årligt inspirationsarrangement, med fokus på bæredygtigt energiforbrug og bæredygtige boformer.

Aktiviteterne kunne handle om energieffektive bygninger, solceller på taget, som er kombineret med udnyttelse af solcellestrøm i bygningen, på tværs af bygninger (energifællesskaber) eller andre innovative klimatiltag i boligen og bygningen.

Kommunens rolle er at understøtte det eksisterende netværk ved at indsamle og videreformidle gode eksempler, til konkret lovgivning og nye muligheder.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Gårdlaugene Frederiksberg, Energispring Frederiksberg, Det Bæredygtige Forsamlingshus og Gentofte Kommunes boligforeningsnetværk.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

2.3.1 OPTIMAL STYRING AF VARMECENTRALER

2024-2027

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.
- I 2040 vil alle bygninger være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme.

BESKRIVELSE

Handlingen er en del af et EUDP-projekt med arbejdstitlen "D4Heat – Data-driven diagnosis of district heating substations", som skal udvikle en standardiseret metode, der skal bruges til at indsamle store mængder af ensartede diagnoserapporter, gennem fysiske inspektioner af varmecentraler suppleret med varmemålerdata med højfrekvente målinger, indeklimadata, samt målinger på bygningssiden.

Den udviklede metode vil blive brugt både direkte af fjernvarmeforsyningerne i deres egne driftssystemer, samt af Kamstrup og Climify, som vil udvikle nye kommercielle løsninger rettet mod forsyninger og bygningsadministratorer og -ejere.

Der bliver udarbejdet en case for hver af målgrupperne for at vise, hvordan metoderne bidrager til energieffektivisering. Derudover vil værktøjerne og træningsdatasættene blive gjort tilgængelige for andre professionelle efter projektet.

De forskellige cases vil blive præsenteret for bygningsejere og –administratorer i Energispring Frederiksberg.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⊗ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ⊗
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af Frederiksberg Forsyning.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	Teknologisk Institut, Aalborg Universitet – AAU BUILD, Kamstrup, Climify, DEAS samt forsyningsselskaberne Aalborg Forsyning, Vestforbrænding, Billund Varmeværk og Kalundborg Varmeforsyning samt Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil primært bidrage med energieffektiviseringer og deraf afledt CO_2-reduktion. Hertil vil indsatsen understøtte udrulningen af lavtemperaturfjernvarme. Desuden kan indsatsen være med til at sikre bedre udnyttelse af varmen og dermed bedre afkøling, som vil give færre strafafgifter.

2.3.2 ENERGI I BYGGESAGSBEHANDLINGEN

2026-2029

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.

BESKRIVELSE

De nuværende rammer i Bystrategien kræver, at projekter om boligtilvækst (transformation, konvertering, tagboliger, huludfyldning) kun tillades under forudsætning af, at byggeriet bidrager til at løfte byens kvaliteter, herunder understøtte byens bæredygtighed og den blandede by. Dette er indarbejdet i bestemmelse om boligtilvækst i oplægget til Kommuneplan 2025.

I byggesagsbehandlingen vil der derfor, i vurderingen af byggeriets klima- og bæredygtighedshensyn, indgå forhold som et reduceret CO_2-aftryk og materialevalg, som en del af byggeprojektets kvaliteter.

Samtidig vil en vurdering af klimaeffekten indgå i den politiske sagsfremstilling, når der lægges sager op til beslutning om boligtilvækst. Ved dispensationsansøgninger ifm. renoveringsprojekter, skal det dokumenteres, at energikrav overholdes. Hvis kravene ikke kan overholdes, skal det dokumenteres, hvorfor det ikke er muligt.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Bygherre og developere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der er behov for at arbejde med en ny proces i byggesagsbehandlingen. Det kan kræve intern dialog og afklaring af, hvordan klimaeffekten skal vurderes. Indsatsen kan være med til at opbygge kompetencer internt og styrke dialogen med bygherrer om den ønskede byudvikling.

2.3.3 VARMENS DAG: HØJT ENERGIFORBRUG I FOKUS

2026-2030

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.

BESKRIVELSE

Varmens dag er et arrangement, som afholdes af Frederiksberg Forsyning for at sætte fokus på varmeforbrug og hvordan varmen produceres på Frederiksberg.

Bygningsejere, som har et væsentligt højere energiforbrug end sammenlignelige bygninger, eller en meget høj returtemperatur i den fjernvarme, som forlader deres bygning, vil blive kontaktet med tilbud om deltage i et særligt forløb for store energiforbrugere. Andre fjervarmeforbrugere er også velkomne til at deltage.

Forløbet vil indeholde:

- Gennemgang af varmecentral.
- Information om optimal drift og styring.
- Invitation til varmens dag, hvor Forsyningen holder præsentationer om typiske fejl og forbedringsmuligheder.
- Forbrugerne vil også blive præsenteret for forsyningens forskellige produkter.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Handlingen finansieres og drives af Frederiksberg Forsyning.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	Bygningsejere og virksomheder med tilbud om hjælp til varmestyring og optimering samt VPM /KM.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Forsyningens erfaring er, at det er vanskeligt at få bygningsejere til at interessere sig for deres varmeanlæg – også selv om tilbuddene er gratis. Men der er potentiel stor effekt, hvis det lykkes at få bygningsejere med højt forbrug i tale, og deraf inspireret til handling. Hertil har det den fordel, at det kan bidrage med en reduceret varmeudgift for bygningsejere og –beboere.

2.3.4 GRØN OMSTILLING I ETAGEBOLIGER

2023-2026

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.
- I 2040 vil alle bygninger være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme.

BESKRIVELSE

EU-finansieret projekt i samarbejde med Gentofte og Københavns Kommune, Frederiksberg Forsyning, Gentofte-Gladsaxe Fjernvarme, HOFOR, Gate 21, Boligselskabet Sjælland samt svenske aktører. Målet er etablere partnerskab om energibesparelser med store bygningsejere, i og på tværs af kommuner i hovedstadsområdet. I projektperioden udvikles desuden værktøjer som skal understøtte bygningsejere i at gennemføre energibesparelser. Frederiksberg Kommune er ansvarlige for at udvikle energihandlingsplaner, der skal hjælpe boligorganisationer og -foreninger med at blive klar til lavtemperatur og spare energi. Projektet undersøger potentialet for at etablere et regionalt energispring. På Frederiksberg vil der imidlertid indgås et partnerskab mellem lokale boligselskaber, forsyningen og kommunen.

Som en del af projektet screenes byens bygninger for deres parathed til at modtage lavtemperaturfjernvarme. Forsyningsselskaberne anvender analyserne i den videre planlægning af en sænkning af temperaturen i fjernvarmenettet.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret delvist af Interreg ØKS.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, bygningsejere og administratorer, Københavns Kommune, Gentofte Kommune, HOFOR, Gentofte/Gladsaxe Fjernvarme, Boligselskabet Sjælland og Gate 21.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Projektet er i princippet åbent for alle bygningsejere, som ønsker at deltage. Fokus i projektet er at indgå partnerskab med ejere af en større ejendomsportefølje. De energihandlingsplaner, der udvikles i projektet har dog fokus på de mindre andels- og ejerboligforeninger, som har få ressourcer til arbejdet med energibesparelser. Projektet vil medvirke handlekapacitet ift. energibesparelser hos de deltagende bygningsejere og administratorer. Bygninger med gennemførte projekter vil få en øget værdi.
SEKTORSTRATEGIER	-
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Essentielt at få engagement fra bygningsejere og administratorer i at deltage i projektet, og i afprøvning af de værktøjer, som udvikles i projektet. Samtidig er det af stor betydning, at der findes en god model for en fremadrettet organisering enten på tværs af kommuner og forsyninger i en regional indsats, eller alternativt i en lokal indsats på Frederiksberg og andre kommuner.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal energihandlingsplaner udarbejdet. • Antal partnerskabsaftaler underskrevet. • Antal netværksmøder afholdt.

2.3.5 ENERGISPRING FREDERIKSBERG – KLAR TIL LAVTEMPERATUR

2026-2040

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.
- I 2040 vil alle bygninger være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme.

BESKRIVELSE

Der indgås forpligtende partnerskaber mellem Frederiksberg Kommune, Frederiksberg Forsyning, samt bygningsejere eller administratorer på Frederiksberg. Handlingen er en fortsættelse af Grøn Omstilling i Etageboliger og udvider partnerkredsen med nye ejere med større ejendomsportefølje, samt administratorer af og bestyrelser i boligbygninger.

Målet er at opnå energibesparelser og klargøre bygningsmassen til lavtemperaturfjernvarme. Centralt er at drive et netværk for bygningsejere, hvor de kan udveksle erfaringer på forskellige niveauer, samt få inspiration til at gennemføre nye tiltag.

Analyser af bygningernes parathed til lavtemperatur danner udgangspunkt for udvikling af nye tiltag. I samarbejde med Frederiksberg Forsyning vil der udvikles tiltag, som understøtter driftsoptimeringer i bygningens varmecentral og tiltag, som sikrer optimal udnyttelse af varmen i bygningen.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 1500 ton CO_2 i 2030 ved varmebesparelser og omstillingen til lavtemperaturfjernvarme.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde med Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	Energispring København og Energispring Aarhus. Derudover BL og andre interesseorganisationer.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Der er fokus på langsigtet planlægning, så større energirenoveringer kan blive en del af den vedligehold og renovering, som allerede foregår. Det skal sikre, at energioptimeringen foregår så økonomisk effektivt som muligt.
SEKTORSTRATEGIER	Energistrategi (kommende).
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Nyt EU-direktiv lægger op til, at alle bygninger – også eksisterende – skal leve op til krav fastsat energiforbrug i bygningen. Det kan stille store krav til bygningsejere. Pt. uvist hvordan det implementeres i dansk lovgivning. Realisering af mål om udfasning af biomasse, CO_2-neutral fjernvarme og energibesparelser er alle afhængige af, at store dele af den eksisterende bygningsmasse optimerer varmeforbrug og systemer.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal afholdte netværksmøder og antal deltagere. • Antal partnere i netværket. • Gennemførte energibesparelser i netværket pr. kvm. bygningsmasse.

2.3.6 GRØN ENERGI I DE ALMENE BOLIGER

2025-2029

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.
- I 2040 vil alle bygninger være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme.

BESKRIVELSE

Indsatsen går ud på at dele gode erfaringer fra Grøn Omstilling i Etageboliger og Energispring Frederiksberg, gennem dialog med almene boligorganisationer i regi af den årlige styringsdialog. Det skal ske gennem et temamøde om energi (besparelser og solceller) en gang årligt, i arbejdsgrupper, samt koordinationsgrupper under den administrative styregruppe for samarbejdet mellem Frederiksberg Kommune og boligorganisationerne.

Styringsdialogen er med kundechefer i almene boligselskaber på Frederiksberg. Der er nedsat en arbejdsgruppe for bæredygtighed i regi af FN's verdensmål med udvalgte repræsentanter for BL og en koordinationsgruppe, hvor boligorganisationernes driftschefer indgår. Målet er et årligt arrangement med inspiration fra bygningsejere, som er partnere i Grøn Omstilling i Etageboliger og Energispring Frederiksberg. Ønsket er at skabe ringe i vandet og spredning af gode erfaringer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park, og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde med By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
SAMARBEJDSPARTNERE	Interesseorganisationer, store administratorer fx KAB/FFB, Lejerbo, AAB, VIBO, fsb m.fl. og Frederiksberg Forsyning.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Selvom almene boliger udgør en mindre del af boligmassen på Frederiksberg, er det væsentligt at understøtte denne type boligorganisation, som er med til at sikre en blandet boligmasse med betalbare boliger. Indsatsen kan desuden være med til at styrke fællesskabet mellem de almene boligselskaber om bæredygtig drift, gennem fokus på en fælles indsats og gensidig inspiration.

2.3.7 ENERGIEFFEKTIVE BYGNINGER PÅ FREDERIKSBERG

2028-2029

DELMÅL

- Der opnås varmebesparelser på 6% i bygningsmassen i 2030, 12% i 2040 og 18% i 2050 sammenlignet med 2021.
- I 2040 vil alle bygninger være klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme.

BESKRIVELSE

Der skal udarbejdes en samlet handleplan for energieffektive bygninger på Frederiksberg, som kortlægger hvilke tiltag, der kan iværksættes for at understøtte, at bygningerne på Frederiksberg lever op til EU's bygnings- og energieffektiviseringsdirektiver. Handlingsplanen vil derudover understøtte implementering af strategi for fremtidens fjernvarme, da energieffektive bygninger er en forudsætning for lavere temperaturer i fjernvarmenettet.

Energieffektive bygninger vil bidrage med en højere komfort for dem, som bor og opholder sig i bygningerne, og give en lavere energiregning, samt sikre at bygningerne kan udnytte fremtidens grønne energikilder.

Planen vil blive udarbejdet i dialog med bygningsejere og inddrage erfaringer fra Energispring Frederiksberg samt øvrige samarbejder med bygningsejere om energieffektivitet.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 1500 ton CO_2 i 2030 ved varmebesparelser og omstillingen til lavtemperaturfjernvarme.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Energistyrelsen samt andre kommuner og aktører med fokus på energibesparelser i bygninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Danmark skal senest i 2026 udarbejde en national plan for hvilke krav der, på baggrund af EU-direktiverne, skal stilles til bygningernes energistandard og hvilke bygninger, der skal omfattes. Udmøntning i dansk lov vil have betydning for, hvilke krav om energieffektivisering kommunen kan stille ifm. byggesagsbehandlingen og hvilke energieffektiviseringer, som kræver yderligere dialog med bygningsejere. Handlingsplanen skal medvirke til at synliggøre behov for investeringer i energioptimering og medvirke til at reducere de løbende udgifter til varmeforbrug for borgerne på Frederiksberg.

2.3.8 UDVIKLING, TEST OG UDBREDELSE AF MODEL FOR ENERGIFÆLLESSKABER

2025-2026

DELMÅL

- Solceller på byens tage leverer 1% af elforbruget i bygningerne på Frederiksberg i 2030, stigende til 3% i 2050.
- Frederiksberg Kommune arbejder for at skabe gode rammer for energifællesskaber, så borgere og andre aktører i fællesskab kan etablere løsninger til produktion, deling og fleksibel brug af energi i samspil med de kollektive energisystemer.

BESKRIVELSE

Projektet har fokus på at udvikle en model, som understøtter boligforeninger i at etablere fællesskaber om energi. Det kan både være opgangsfællesskaber og energifællesskaber på tværs af bygninger.

Modellen vil forholde sig til muligheder for deling af strøm, behov for fælles investeringer og den organisering som det kræver, at etablere et energifællesskab.

Modellen udvikles og testes sammen med interesserede andels- og ejerboligforeninger samt bygningsejere med et stort energiforbrug om dagen. I en fase 2 kan modellen udbredes til en større kreds af bygningsejere.

Projektet vil inddrage analyser foretaget ifm. med udvikling af Hospitalshaven, hvor forudsætninger for etablering af energifællesskaber er kortlagt og der er gennemført beregninger af en række cases med deling af solcellestrøm.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Interesserede boligforeninger, Energifællesskab Danmark.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Forudsætninger for deling af el på tværs af bygninger er ikke nødvendigvis fremmende for etablering af energifællesskaber i den tætte by med mange eksisterende bygninger. Deling af strøm forudsætter nye installationer i bygningerne og der er pt. ikke godkendt en lokal tarif for lokalt produceret energi, som deles på tværs af bygninger. Deling af el på tværs af bygninger skal foregå via det kollektive net og er pt. pålagt de samme tariffer og afgifter som el produceret til det øvrige net. Lov om elforsyning åbner mulighed for, at energifælleskaber afregnes til en lokaltarif men der er endnu ikke godkendt en lokaltarif, som kommer større el-forbrugere, som en samlet etagebebyggelse, til gavn.

Spor 3

MOBILITET

Frederiksberg Kommune har vedtaget en ambitiøs mobilitetspolitik og elbilsstrategi, som klimaplanen er med til at understøtte. Handlingerne for at sikre de nødvendige reduktioner fra transportsektoren har særligt fokus på at efterleve trafikhierarkiet og på at fremme omstillingen til elbiler. Hertil er mobilitet også en udvalgt forbrugskategori.

Sporets overordnede mål

Udledninger fra transportsektoren skal reduceres med 40% frem mod 2030. Frem mod 2050 skal udledningerne fra transporten reduceres med 90%. Det skal ske ved at fremme gang, cykling og kollektiv trafik samt gennem omstilling til elbiler.

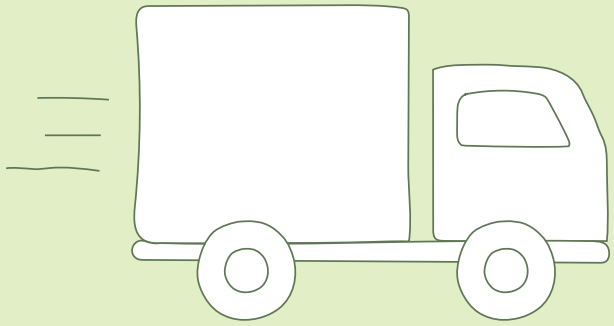

3

Spor 3

MOBILITET

Indhold

3.1 Ændrede transportvaner

3.1.1 Implementering af mobilitetspolitik og trafikhierarki

3.1.2 Pulje til at fremme af cyklisme

3.1.3 Udbygning af cykelstier

3.1.4 Pulje til forbedret trafiksikkerhed herunder tilgængelighed

3.1.5 Fremme brug af delebiler

3.1.6 Afklaring af muligheder for mere metro

3.1.7 Analyse af forsøg med byens indretning for at reducere biltrafikken

3.1.8 Vejafgifter og nulemissionszoner

3.2 Omstilling af kollektiv trafik

3.2.1 Omstilling til emissionsfrie busser

3.2.2 Omstilling af flextrafikken

3.2.3 Undersøge BRT-løsninger

3.3 Omstilling af den private bilpark

3.3.1 Udvidet offentligt tilgængelig ladekapacitet

3.3.2 Information til borgere, boligforeninger og virksomheder

3.4 Omstilling af erhvervstransport

3.4.1 Dialog om erhvervstransport

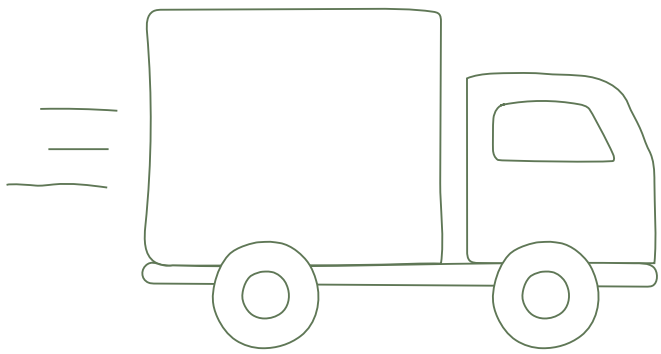

3

3.1.1 IMPLEMENTERING AF MOBILITETSPOLITIK OG TRAFIKHIERARKI

2024-2030

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Opfyldelsen af Frederiksberg Kommunes mobilitetspolitik er væsentlig for at realisere de nødvendige CO_2-reduktioner i transportsektoren. En handling er at anvende mobilitetspolitikkens trafikhierarki i både udarbejdelse af og ved gennemførelse af anlægsprojekter, samt i adfærdskampagner. Ved at anvende trafikhierarkiet fremmes aktive og klimavenlige transportmidler, som vil medføre CO_2-reduktioner i transportsektoren og samtidig understøtte en mere aktiv og sund hverdag hos borgerne. For at sikre, at trafikhierarkiet anvendes, er der et fortsat fokus på forankring af mobilitetspolitikken og trafikhierarkiet i forvaltningen, samt at det indarbejdes i relevante planer og politikker, og i sager til politiske udvalg.

For at mobilitetspolitikkens målsætninger opfyldes er der behov for yderligere indsatser i tråd med trafikhierarkiet. Derfor udarbejdes et indsatskatalog til mobilitetspolitikken. Handlinger i indsatskataloget kan være kampagner vedr. ændring af transportmiddelvalg, hensyntagen mellem trafikanter, eller fysiske tiltag, der understøtter, at der er mere plads og bedre forhold for cyklister, fodgængere og byliv samt fremmer kollektiv trafik.

CO_2-EFFEKT	1300-2100 ton CO_2 ved fuld implementering af mobilitetspolitikken i 2030.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Eksterne entreprenører.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Anvendelse af trafikhierarkiet i planlægning og udførelse af projekter vil påvirke både borgere og brugere af byen. Med trafikhierarkiet er der fokus på, at der skal være mere plads og bedre forhold for fodgængere og cyklister og byliv samt på at fremme kollektiv trafik. Bilernes fremkommelighed nedsættes, men det er fortsat muligt at køre i bil på de ture, hvor det ikke er muligt at gå, cykle eller tage kollektiv trafik. Over halvdelen af familierne på Frederiksberg råder ikke over en bil, og de vil påvirkes positivt af, at gang, cykling og kollektiv trafik fremmes.
SEKTORSTRATEGIER	Mobilitetspolitik.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der udarbejdes et indsatskatalog, som synliggør handlinger, der understøtter mobilitetspolitikkens vision, trafikhierarki og som fremmer opfyldelse af mobilitetspolitikkens målsætninger. Indsatserne i indsatskataloget er ikke finansieret.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Samlet CO_2-udledning fra transport. • Udviklingen i trafikarbejdet. • Indikatorer fra mobilitetspolitikken.

3.1.2 PULJE TIL AT FREMME AF CYKLISME

2025-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Pulje til fremme af cyklisme skal bidrage til at flere borgere og besøgende vælger cyklen, og at der skabes bedre forhold for cyklisterne. I trafikhierarkiet i Mobilitetspolitik 2030 er cykling prioriteret som den næstvigtigste transportform efter gang. Frederiksberg vil være Danmarks mest cyklende by jf. Frederiksberg Bystrategi 2024 og mobilitetspolitikken, hvor målene bl.a. er, at:

- minimum 40% af borgernes ture skal foregå på cykel
- 90% af turene på 0-2 km er gang- eller cykelture
- 70% af turene på 2-5 km er gang- eller cykelture
- 25% af turene på 5-15 km er ture på cykel

Anvendelsen af midlerne i puljen skal bidrage til at skabe bedre forhold for cyklister. Dette skal understøtte, at flere vælger cyklen fremfor bilen, hvilket vil bidrage til en CO_2-reduktion.

Med en pulje på 0,5 mio. kr. vil indsatserne blive besluttet fra år til år. 2025 er første år puljen eksisterer. I 2025 forventes puljen at blive anvendt til anlæg af fremrykkede busperroner på Borups Allé, ifm. etablering af supercykelstien Farumruten etape 3.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret gennem pulje til cyklisme på 0,5 mio. kr. I 2025.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Udgangspunktet er forvaltningen, og afhængig af hvilke projekter, der bringes i spil, kan der være eksterne aktører, som ikke er mulige at udpege på nuværende tidspunkt.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Hvis flere cykler fremfor at anvende passiv transport som bil eller kollektiv transport, vil det kunne bidrage til at højne den enkeltes sundhed, og samtidig medvirke til bedre luftkvalitet, mindre støjforurening og trængsel på vejene.

3.1.3 UDBYGNING AF CYKELSTIER

2025-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune vil etablere flere cykelstier for at gøre det mere attraktivt at tage cyklen. Det er bl.a. på alle kommunens trafikveje, hvor der er mest bil- og cykeltrafik, som dermed kan opnå den største effekt i forhold til forbedret trafiksikkerhed og øget tryghed. Det er med til at understøtte, at flere vælger, eller fortsætter med at vælge cyklen. Der er over årene blevet bygget cykelstier på mange strækninger, og på trafikvejene er det kun Frederiksberg Allé, som mangler cykelsti/cykelbane.

Siden 2021 har der ligeledes været fokus på at etablere cykelstier eller cykelbaner på skoleveje og andre veje, hvor der færdes mange børn. Målet er at øge trygheden og trafiksikkerheden, som dermed øger antallet af borgere og skolebørn, som vælger at tage cyklen.

Nogle af kommunens cykelstier er forholdsvis smalle, hvilket (særligt i morgen- og eftermiddagsspidstimen) har en negativ påvirkning på cyklisternes fremkommelighed, tryghed og sikkerhed. De cykelstier, som er smallest, og hvor der er flest cyklister, skal derfor udvides.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⊗ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret i budget 2025.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Skoleafdelingen, borgere, erhvervsdrivende, institutioner, Københavns Politi og evt. Københavns Kommune.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Målet er at en udbygning af cykelstinettet vil øge cyklisternes tilgængelighed, tryghed, trafiksikkerhed og dermed øge borgernes incitament til at vælge cyklen frem for bilen - til gavn for bl.a. miljøet og borgernes sundhed.

3.1.4 PULJE TIL FORBEDRET TRAFIKSIKKERHED HERUNDER TILGÆNGELIGHED

2025-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Trafiksikkerhedspuljens midler anvendes til trafiksikkerheds- (1,3 mio. kr.) og tilgængelighedsprojekter (0,4 mio. kr.) samt tællinger, analyser og uheldsportal (0,3 mio. kr.). Formålet er at forbedre trafiksikkerheden samt tilgængeligheden på Frederiksberg, med særlig fokus på fodgængere og cyklister. Øget trafiksikkerhed skal understøtte, at borgernes føler sig trygge i trafikken.

I Mobilitetspolitik 2030 er der følgende mål:

- I 2030 er der højst 15 alvorligt tilskadekomne og ingen dræbte i trafikken på Frederiksberg
- 90% af borgerne skal være tilfredse med tilgængeligheden

Målgruppen dækker alle, der færdes i trafikken og på vejene på Frederiksberg. I 2024 udgjorde cyklister og fodgængere 85% af de alvorligt tilskadekomne, og derfor er der primært fokus på disse to trafikantformer i trafiksikkerheds- og tilgængelighedsprojekter.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Afhængig af hvilke trafiksikkerhedsprojekter, der skal gennemføres, udpeges evt. relevante aktører. Ift. disponering af tilgængelighedsmidlerne er Seniorrådet og Handicaprådet de primære aktører.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Projekterne der udføres skal bidrage til at reducere antallet af tilskadekomne i trafikken, samt skabe bedre tilgængelighed for borgere og besøgende. Herudover er der særligt fokus på at understøtte tilgængeligheden hos ældre og handicappede borgere.

3.1.5 FREMME BRUG AF DELEBILER

2025-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

I Frederiksberg Kommune arbejdes der for at fremme brug af delebiler. Én delebil har potentiale for at erstatte 5-10 private biler og kan derfor være med til at mindske antallet af biler i byen, skabe mere plads til andre tiltag i byrummet og mindske mængden af nyindkøbte biler. Dermed kan indsatsen bidrage til at sænke det forbrugsbaserede klimaaftryk fra bilerne.

Som delebilsklub er det muligt at søge om godkendelse til at operere som delebilsoperatør, og herigennem søge delebilslicenser til parkeringszonen på Frederiksberg. Har delebilsklubben et koncept, der understøtter delebiler med fast stamplads, er der efter godkendelse mulighed for at søge og få oprettet faste stampladser (delebilspladser) til bilerne.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering. Forudsat, at en delebil erstatter 5-10 private biler, er den forbrugsbaserede effekt 210-420 ton CO_2 for 5-10 erstattede elbiler og 290-580 ton CO_2 for 5-10 erstattede benzinbiler.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vigtige aktører er Frederiksberg Parkering, Københavns Kommune og alle delebils-operatører.
SÆRLIGE OPMÆRKSOM-HEDSPUNKTER	Delebiler kan være med til at udskyde køb af bil for nogen, og på sigt kan delebiler bidrage til, at færre har behov for selv at eje en bil ved i stedet at dele med andre. Derfor har delebiler potentiale til at kunne nedbringe antallet af biler i byen. Samtidig giver delebiler mulighed for, at de der ikke har behov for, eller mulighed for at eje en bil, kan få adgang til en bil en gang imellem efter behov.

3.1.6 AFKLARING AF MULIGHEDER FOR MERE METRO

2025-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Mere metro kan få flere til at vælge kollektiv transport og dermed mindske mængden af borgere, der transporterer sig i individuelle biler. Derfor undersøges mulighederne for mere metro på Frederiksberg, i form af en ny Metrolinje M5 og en mulig metro i Fasanvejslinjen.

Der er gennemført en miljøkonsekvensvurdering af en ny Metrolinje M5, samt en perspektivanalyse af M5, som en hel ringlinje, hvor der indgår en station ved Gammel Kongevej.

Hertil igangsættes en udvidet screening af Fasanvejslinjen. Screeningen kommer til at indeholde 3 til 4 forskellige linjeføringer, som skal vise passagerprognoser, ved forskellige linjeføringer og stationsplaceringer.

Ydermere har Københavns Kommune besluttet, at gennemføre en undersøgelse af mulighederne og økonomien i fremtidige udbygninger af metronettet. Frederiksberg Kommune er med i en arbejdsgruppe om gennemførelsen af dette arbejde.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret i budget 2024.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Metroselskabet, Københavns Kommune og Transportministeriet.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Anlæg af mere metro har en stor udledning af CO_2 og en stor påvirkning af byen, men når den er færdig forventes flere at bruge den kollektive trafik og et byrum, hvor mere trafik kommer under jorden, så der kan skabes bedre byrum.

3.1.7 ANALYSE AF FORSØG MED BYENS INDRETNING FOR AT REDUCERE BILTRAFIKKEN

2024-2025

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Projektet 'Analyse af forsøg med byens indretning for at reducere biltrafikken' er besluttet ifm. udmøntning af klimafonden 2021-25. Projektet består af to dele: analyse og forsøg, der hver især skal medvirke til at afklare måder hvorpå byen kan indrettes anderledes og derved reducere biltrafikken på Frederiksberg.

Analysen består af en trafikmodelberegning, der beskriver trafikken, hvis der ikke foretages ændringer i forhold til trafiksystemets indretning, samt en analyse og visualisering af virkemidler.

Forsøgene skal give konkrete erfaringer med anvendelse af tre forskellige virkemidler. Forsøgene er ikke permanente løsninger, men den indsamlede viden kan anvendes på både det sted, hvor forsøget er udført, og på andre tilsvarende steder, og giver derved viden om effekten af denne type handling. De tre forsøg omhandler grøn bølge for cyklister på Gammel Kongevej, lukning af Dr. Abildgaards Allé mod Thorvaldsensvej samt begrønning og opstramning af Eversvej.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af klimafonden 2021-25.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Borgere ud til de vejarealer, hvor forsøgene gennemføres, brugere af cykelsti, vejareal og byrum.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Med forsøgene undersøges det om ændret indretning af hhv. prioritering i signaler og indretning af vejarealerne påvirker transportmiddelvalget.

3.1.8 VEJAFGIFTER OG NULEMISSIONSZONER

2030-

DELMÅL

- Frem mod 2030 forventes en vækst i kørte kilometer på vejene i personbiler. Kørslen i kilometer på vejene i personbiler skal reduceres med 16% frem mod 2030 og fastholdes frem mod 2050.

BESKRIVELSE

Mobilitetspolitikken og elbilstrategiens intentioner og mål kan understøttes af strategiske virkemidler som vejafgifter og nulemissionszoner. Begge virkemidler er under afklaring og forvaltningen afventer mere viden.

Forvaltningen følger et forsøg med vejafgifter, samt afklaringer omkring anvendelse af ny lovgivning vedr. nulemissionszoner. Der er ikke taget politisk beslutning om anvendelse af disse i Frederiksberg Kommune.

Forsøget med vejafgifter startede i november 2023 og forløber frem til juli 2025. Det vides endnu ikke hvad forsøget kommer til at betyde for evt. fremtidig mulighed for at indføre vejafgifter.

En nulemissionszone udelukker fossile køretøjer indenfor et afgrænset område. Den nuværende lovgivning giver kommunen mulighed for at lave én nulemissionszone i et afgrænset område af byen. En nulemissionszone på Frederiksberg vil med varsel af borgere/erhvervsliv mv. tidligst kunne træde i kraft i 2027.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af både elbilstrategien og mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes på afklaringsstadiet indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vejafgifter: DTU og Sund og Bælt, Københavns Kommune, Aarhus, Kommune, Aalborg kommune og Odense Kommune. Nulemissionszoner: Københavns Kommune, Aarhus Kommune og Miljø- og Ligestillingsministeriet.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Hvis det besluttes at etablere en nulemissionszone, vil dette forudsætte budget til etableringen, drift og administrationen af zonen, som skal beregnes nærmere. Indførslen af nulemissionszoner vil kræve en grundig dialog med beboere og erhvervsliv, i de pågældende områder, for at sikre, at det sker i et tempo, hvor det er muligt at skifte til el. Det er muligt at give dispensationer, og derudover kan varetransport være undtaget. Hvis det besluttes at indføre vejafgifter, vil det afhængigt af systemet forudsætte budget til etablering, drift og administration af systemet. Vejafgifter kan være med til at fremme aktive og bæredygtige transportformer og nedsætte trængslen. Vejafgifter kan desuden give et økonomisk incitament til at overveje sit transportmiddelvalg, herunder bilforbrug. Der kan generelt være en risiko for, at økonomiske incitamenter ikke rammer lige.

3.2.1 OMSTILLING TIL EMISSIONSFRIE BUSSER

2025-2026

DELMÅL

- 100% af den kollektive bustrafik benytter el eller andre emissionsfri drivmidler i 2025.

BESKRIVELSE

Omstillingen af kollektiv trafik bidrager med en væsentlig CO_2-reduktion og er samtidig vigtig, som led i at få flere borgere til at anvende klimavenlige transportformer. Frederiksberg Kommune er i gang med at omstille busdriften til elbusser, dermed emissionsfrie busser. Med undtagelse af linje 4A og linje 19 er alle busserne omstillet til elektriske busser.

Linje 4A omstilles til el i december 2025 og linje 19 i marts 2026. Når disse to linjer er omstillet er al kollektiv busdrift på Frederiksberg omstillet.

CO_2-EFFEKT	2400 ton CO_2 i 2030.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af Klimafonden 2021-2025.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Movia og de øvrige kommuner busserne kører i.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Ingen særlige bemærkninger.
SEKTORSTRATEGIER	Elbilstrategien.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der kan være en risiko for levering af busser forsinkes grundet stor efterspørgsel. Desuden risiko for forsinkelse af fremføring af strøm til opladningsdepoter grundet stor efterspørgsel.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal elbusser. • Samlet CO_2-udledning fra kollektiv trafik.

3.2.2 OMSTILLING AF FLEXTRAFIKKEN

2025-2030

DELMÅL

- 100% af den kollektive bustrafik benytter el eller andre emissionsfri drivmidler i 2025.

BESKRIVELSE

I kommunens elbilstrategi er det et initiativ, at køretøjer i flextrafikken skal omstilles, så snart det er muligt. Flextrafikken på Frederiksberg udgøres alene af visiteret kørsel. Movia kører flextrafikken for kommunerne på Sjælland, og har som mål, at alle nye personbiler i flextrafikken er elektriske i 2025, at alle personbiler er på el i 2030, og at alle nye større flexbiler er elektriske i 2030.

I dag udgøres 40% af bilerne i flextrafik personbiler. Hvad angår de større flexbiler, er Movia afhængige af udviklingen i markedet, men de skubber på med forsøgsordninger og stiller krav om, at nye, større flexbiler er emissionsfrie fra senest 2030.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Movia.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Flextrafik tilbydes til borgere, hvis transportbehov ikke kan løses af den kollektive trafik. Det er derfor vigtigt også at omstille flextrafikken for at sikre, at der er et klimavenligt tilbud til disse borgere.

3.2.3 UNDERSØGE BRT-LØSNINGER

2025-2026

DELMÅL

- 100% af den kollektive bustrafik benytter el eller andre emissionsfri drivmidler i 2025.

BESKRIVELSE

Bus Rapid Transit (BRT) er en løsning, hvor busser kører i egne vejbaner, hvilket har til formål at give kortere rejsetid og dermed gøre den kollektive trafik mere attraktiv. I mobilitetspolititikkens vision fremgår det, at BRT-løsninger er undersøgt inden 2030.

I 2025 eller 2026 skal der lægges en plan for, hvordan det skal undersøges hvor på Frederiksberg BRT-løsninger kan være relevante og hvilket potentiale der er i det.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af mobilitetspolitikkens implementering.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret af Klimafonden 2021-2025.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Movia og de øvrige kommuner busserne kører i.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Den kollektive trafik vil blive prioriteret over bilerne på vejene. Hertil kan løsningen kræve et større anlægsarbejde, og vil højst sandsynligt kræve nedlæggelse af bilparkeringspladser.

3.3.1 UDVIDET OFFENTLIGT TILGÆNGELIG LADE-KAPACITET

2025-2030

DELMÅL

- 60% af de indregistrerede biler er elbiler i 2030. 95% af de nyregistrerede biler er elbiler i 2030.

BESKRIVELSE

Udvidelse af ladekapaciteten på Frederiksberg er altafgørende for at sikre, at bilparken på Frederiksberg omstilles til el. Det er særligt vigtigt, da mange borgere på Frederiksberg ikke har mulighed for at sætte en ladestander op derhjemme, og derfor er afhængig af muligheden for, at kunne lade op på offentligt tilgængelige ladestandere.

Det skal sikres, at der både er en geografisk dækning af ladekapacitet, og at ladekapaciteten følger det behov, som stiger, samtidig med, at andelen af elbiler i bilparken stiger. Udvidelse af ladekapacitet sker på offentlig vej gennem udbud, som gennemføres løbende for at sikre at ladekapaciten tilpasses behovet.

Frederiksberg Kommune har i flere år arbejdet for udvide ladekapaciteten, og er i mål med at sikre, at alle kan lade deres bil op inden for 250 m. fra bopælen. I 2025 er det desuden et mål, at alle skal kunne lynlade inden for 1 km. af bopælen. I elbilstrategien er der et løbende mål, der skal sikre at ladekapaciteten stiger i takt med antallet af elbiler stiger.

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 3000 ton CO_2 i 2030 ved omstilling af personbiler til el.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Ladeoperatørerne og branchen.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Udvidelse af den offentligt tilgængelige ladekapacitet er essentiel for at sikre, at alle har adgang til at udskifte til og oplade elbilen. På Frederiksberg har langt de fleste ikke mulighed for at etablere egen ladeløsning, og er derfor afhængige af offentligt tilgængelig ladekapacitet. Når ladekapaciteten udvides, vil der komme flere ladestandere i byen. Ladestanderne opsættes typisk på fortovsareal ved eksisterende parkeringspladser, og påvirker derfor trafikarealerne i byerne. Det er vigtigt, at der som en del af udvidelse af ladekapaciteten foretages afvejninger ift. øvrig brug af trafikarealet, og hensynet til de øvrige trafikanter.
SEKTORSTRATEGIER	Elbilstrategien
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der er ikke afsat midler til handlingen. Frederiksberg er dog meget attraktiv for operatører af ladestandere. Derfor har der indtil videre vist sig at være en betydelig indkomst for kommunen, når der udbydes nye lokaliteter. Det er vigtigt, at opsætningen af ladestandere sker under hensyn til andre behov i byrummet.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Elbilsejerskab. • Bilejerskab. • Samlet CO_2-udledning fra personbiler.

3.3.2 INFORMATION TIL BORGERE, BOLIGFORENINGER OG VIRKSOMHEDER

2025-2030

DELMÅL

- 60% af de indregistrerede biler er elbiler i 2030. 95% af de nyregistrerede biler er elbiler i 2030.

BESKRIVELSE

Et af initiativerne i elbilstrategien er at informere boligforeninger og udbrede viden om elbiler og ladestandere til borgere og erhverv.

Det skal undersøges og vurderes, hvilken form, indhold og formidlingsmetode informationen skal varetage. Det kan desuden variere efter målgruppe.

Det forventes, at handlingen kan bidrage til at udbrede viden om elbiler og ladestandere, og dermed være med til at skubbe på omstillingen til en mere eldreven bilpark på Frederiksberg.

CO_2-EFFEKT	Understøtter den samlede effekt af elbilsstrategien.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Erhverv og boligforeninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Information til borgere, boligforeninger og virksomheder om muligheder ved omstilling til elbiler, vil være en fordel for dem, der overvejer mulighederne, og gøre det lettere at finde den tilstrækkelige information, der kan lette omstillingen.

3.4.1 DIALOG OM ERHVERVSTRANSPORT

2025-2030

DELMÅL

- Emissionsfri kørsel i varebil og lastbil udgør hhv. 30% og 25% i 2030. Emissionsfri kørsel i varebil og lastbil udgør hhv. 100% og 85% i 2050.

BESKRIVELSE

Omstillingen af erhvervstransport (vare- og lastbiler) til emissionsfri drivmidler udgør en væsentlig andel af de nødvendige CO_2-reduktioner i transportsektoren. På baggrund af parkeringsanalysen 2023 skal der i 2025 gennemføres en dialog om erhvervstransport med relevante erhvervsinteressenter.

Møder med erhvervsinteressenter skal omfatte følgende emner:

- Tidsrestriktion i handelsgade 30 min/60 min
- Parkering for gulpladebiler
- Omlæsning til små el-lastbiler/el-varevogne/ladcykler

CO_2-EFFEKT	Bidrager til en samlet effekt på 1500 ton CO_2 i 2030 ved omstillingl af erhvervstransport til el.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Arbejdsmarkedsafdelingen, Frederiksberg Erhverv, Erhvervsdrivende på Frederiksberg.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Handlingen vil påvirke interessenter positivt, idet den giver mulighed for dialog, og afklaring af relevante fokuspunkter vedr. erhvervstransport.
SEKTORSTRATEGIER	-
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Handlingen består først af dialog med erhvervslivet om blandt andet muligheden for at reducere emissioner fra kørsel. Et opmærksomhedspunkt er, at handlingen skal suppleres af yderligere handlinger, for at kunne indfri en væsentlig reduktion.
MÅLING AF FREMDRIFT	Gennemførte møder med erhvervsinteressenter og opsamling på deres input.

Spor 4

BORGERNES OG VIRKSOMHEDERNES FORBRUG

Frederiksberg Kommune ønsker at understøtte kommunens borgere og virksomheder i et mere bæredygtigt forbrug og klimavenlig adfærd. Handlingerne indenfor dette spor har særligt fokus på at engagere og inddrage borgere og virksomheder i dette. Hertil er der fokus på den udvalgte forbrugskategori, fødevarer.

Sporets overordnede mål

Frederiksberg Kommunes borgere og virksomheder har en forståelse for, hvordan de støtter op om klimavenlig adfærd og har mindsket klimaaftrykket fra deres forbrug i 2030.

4

Spor 4

BORGERNES OG VIRKSOMHEDERNES FORBRUG

Indhold

4.1 Bæredygtigt erhverv
4.1.1 Grønne inspirationsmøder
4.1.2 Bæredygtig digital vækst
4.1.3 Genbrugelig take away-emballage
4.1.4 Styrket kommunikation omkring bæredygtighed

4.2 Fra affald til ressource
4.2.1 Genbrugsområdet på Bispeengen Genbrugsstation
4.2.2 Netværksmøder for affaldsansvarlige i boligforeninger
4.2.3 Repair café
4.2.4 Affaldskampagner og "Magasin Genbrug"
4.2.5 Genbrugsguiderne

4.3 Grøn dannelse
4.3.1 Vi cykler til sport
4.3.2 Udbredelse af grønne undervisningstilbud
4.3.3 Samarbejde med unge på Frederiksberg
4.3.4 Gadehaver og nyttehaver

4.4 Sammen om klimavenlig adfærd
4.4.1 Samarbejde om mere klimavenlig mad
4.4.2 Strategisk partnerskab med Det Bæredygtige Forsamlingshus
4.4.3 Fælles om at spise grønt
4.4.4 Grønne dage
4.4.5 Samarbejde med kultur- og fritidslivet
4.4.6 Grøn Højskole

4

4.1 Bæredygtigt erhverv

4.1.1 GRØNNE INSPIRATIONSMØDER

2026-2027

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune samler erhvervsaktører i en målrettet indsats for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af virksomheder i kommunen.

BESKRIVELSE

I udvikling af Klimaplan 2025 blev erhvervsaktører inviteret til at give inputs til mulige handlinger. Her nævnte flere behovet for at mødes på tværs af deres virksomhed, for at få inspiration omkring grøn omstilling. Der vil derfor blive afholdt 1-2 årlige inspirationsmøder om den grønne omstilling for det lokale erhvervsliv på Frederiksberg.

Formålet med møderne er at:

- Understøtte lokalt samarbejde og netværk. Der vil være fokus på at få delt viden på tværs og høre hinandens erfaringer i arbejdet med at omstille sin virksomhed.
- Få en bedre forståelse for virksomhedernes idéer, ønsker og behov, og hvordan vi som kommune kan understøtte deres arbejde.

Møderne vil være med til at skabe et tættere samarbejde på tværs af virksomheder, med formålet om at styrke virksomhedernes kompetencer i at skabe en bæredygtig omstilling. Et af ønskerne med indsatsen er desuden at stimulere til skabelsen af flere grønne arbejdspladser.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde med Arbejdsmarked/Center for Digital udvikling og erhverv.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Centret og Frederiksberg Erhverv.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Det er vigtigt at være opmærksom på, at indsatsen ikke kun rammer dem, som allerede er i fuld gang med at omstille, men at den også inkluderer de virksomheder, som af forskellige årsager ikke er kommet i gang.
SEKTORSTRATEGIER	Erhvervsstrategi 2024-2027.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det kan være at handelsstandsforeningerne selv ønsker at drive et lignende netværk. Hvis det er til fældet vil indsatsen i stedet støtte op om deres arrangementer og netværk. Indsatsen skaber forudsætningerne for reduktionen ved at styrke kompetencer til klimafokuseret virksomhedsdrift.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal deltagere og antal tilmeldinger. • Evaluering af arrangementerne.

4.1.2 BÆREDYGTIG DIGITAL VÆKST

2025

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune samler erhvervsaktører i en målrettet indsats for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af virksomheder i kommunen.

BESKRIVELSE

Det er et krav fra EU, at danske virksomheder skal rapportere og udarbejde en handlingsplan for mere bæredygtighed ift. klima og miljø, sociale forhold og virksomhedsadfærd (ESG). Det er baggrunden for et forløb, der skal opkvalificere ledige kandidater indenfor ESG-rapportering og bæredygtig forretningsudvikling. Forløbet matcher kandidater med casevirksomheder, som ønsker at implementere den grønne omstilling eller med udarbejdelsen af ESG-rapporter.

Forløbet starter med en virksomhedspraktik, der efterfølges af et løntilskud. Dette leder ofte til en ordinær ansættelse, enten i den samme virksomhed eller ved at hjælpe kandidaten med at finde et job i en anden virksomhed. På den måde styrkes den grønne dagsorden i erhvervslivet, samtidig med at kandidaterne opnår praktisk erfaring og udvider deres jobmuligheder.

Handlingen sigter mod at skabe en målbar CO_2-reduktion ved at støtte virksomheder i deres grønne omstilling og implementering af ESG-rapportering.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Arbejdsmarked/Center for Job- og Virksomhedsservice.
SAMARBEJDSPARTNERE	Virksomheder, jobsøgende og forretningsudviklere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Handlingen arbejder med at styrke den grønne dagsorden i erhvervslivet, øget beskæftigelse gennem opkvalificering af ledige, øge virksomheders kompetencer i ESG-rapportering og bæredygtig forretningsudvikling samt integration af ledige i jobmarkedet via virksomhedspraktik/løntilskud og efterfølgende ordinær ansættelse. Over 50 pct. af de ledige kommer i job efterfølgende, og derved vendes indsatsen fra en udgift til en indtægt i form af skatteborger på Frederiksberg. Indsatsen drives af Erhvervsstrategi 2024-2027.

4.1 Bæredygtigt erhverv

4.1.3 RETURSYSTEM FOR EMBALLAGE

2025-2026

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune samler erhvervsaktører i en målrettet indsats for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af virksomheder i kommunen.
- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.

BESKRIVELSE

Projektet undersøger mulighederne for at samarbejde med andre kommuner om genbrug af plastemballage til take away. Emballagen er lavet af plast og kan genbruges i sin eksisterende form efter rengøring, til forskel fra genanvendelig papemballage, der enten skal forarbejdes eller, grundet fejlsortering, ender med at blive brændt. Begge med udledning af CO2 som konsekvens.

Formålet med projektet er at reducere affaldsmængden og øge graden af genbrug ved at opstille stationer, hvor borgere kan aflevere brugt emballage. De afsatte midler dækker projektledelse og analyser samt servicemidler til indkøb af ydelser fra operatører, f.eks. i form af datasamarbejde. Det forventes, at der i projektperioden gennemføres analyser og behovsafklaring, samt at der etableres 1-2 pilotområder, hvor stationer til genbrugelig emballage kan testes. Projektet fokuserer i første omgang på kopper, men sigter mod at kunne håndtere en bred vifte af emballager i fremtiden f.eks. mademballage.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Virksomheder, Københavns Kommune.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	En retfærdig og skalerbar omstilling kræver samarbejde og inklusion af relevante aktører. Det er vigtigt at sikre økonomisk bæredygtighed og praktisk anvendelighed for både borgere og virksomheder. Adfærdsændringer skal understøttes gennem incitamenter og tydelig kommunikation.

4.1.4 STYRKET KOMMUNIKATION OMKRING BÆREDYGTIGHED

2025-2027

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune samler erhvervsaktører i en målrettet indsats for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af virksomheder i kommunen.

BESKRIVELSE

Der skal være en styrket indsats omkring klima- og bæredygtighed i kommunikationen med virksomhederne på Frederiksberg. De eksisterende indsatser, der allerede er på området, skal fremhæves og udbredes. For eksempel findes der gratis kurser og puljer om klima- og bæredygtighed hos Erhvervshus Hovedstaden.

Derudover skal der løbende være fokus på at kommunikere omkring bæredygtighed gennem forskellige eksisterende kanaler såsom nyhedsbreve. Det vil også være en indsats med at udvikle skræddersyet kommunikationsmateriale målrettet virksomheder, i forhold til bæredygtig forretningsudvikling.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde med Arbejdsmarked/Center for Digital udvikling og erhverv.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Erhverv, Erhvervshus Hovedstaden og andre relevante aktører.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er vigtigt at være opmærksom på om tilbuddene favoriserer udvalgte grupper af virksomheder eller sektorer. Indsatsen skaber forudsætningen for reduktionen ved at styrke kompetencer til klimafokuseret virksomhedsdrift og virksomheder, der arbejder med klima og bæredygtighed, finder ofte forretningsmæssige gevinster undervejs. Indsatsen drives af Erhvervsstrategi 2024-2027.

4.1 Bæredygtigt erhverv

4.1.5 UNDERSTØTTELSE AF ESG TIL KOMMUNENS VIRKSOMHEDER

2025-2026

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune samler erhvervsaktører i en målrettet indsats for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af virksomheder i kommunen.

BESKRIVELSE

Streaam er en digital platform, der understøtter kommuner i den grønne omstilling ved at facilitere energioptimering og bæredygtige løsninger for lokale virksomheder og aktører. Gennem partnerskaber med energileverandører, finansielle institutioner og offentlige myndigheder hjælper platformen små og mellemstore virksomheder med at reducere deres energiforbrug, forbedre deres ESG-performance og styrke deres konkurrenceevne. Kommuner kan anvende løsningen til at fremme bæredygtig udvikling i erhvervslivet, sikre en robust forsyningskæde og understøtte målsætninger inden for klima og cirkulær omstilling.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Virksomheder.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	En rimelig og retfærdig omstilling kræver balance mellem klima, økonomi og sociale hensyn. Det indebærer inklusion af berørte aktører, så ingen stilles urimeligt dårligere og alle virksomheder på Frederiksberg skal kunne benytte sig af tilbuddet. Tilbuddet vil være gratis for virksomhederne i en periode på ca. 2 år, hvor kommunen støtter projektet. Herefter vil virksomheder selv skulle betale, hvis de ønsker at fortsætte med tilbuddet.

4.2.1 GENBRUGSOMRÅDET PÅ BISPEENGEN GENBRUGSSTATION

2024-

DELMÅL

- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.

BESKRIVELSE

Øget direkte genbrug forventes at kunne reducere særligt de forbrugsbaserede udledninger, da det vil erstatte indkøb af nye produkter. Det nye genbrugsområde på Bispeengen Genbrugsstation skal således gøre direkte genbrug mere tilgængeligt, så det kan påvirke borgernes forbrug og forebygge nyindkøb af fx møbler, porcelæn mv.

I genbrugsområdet på Bispeengen Genbrugsstation kan borgere, institutioner og virksomheder aflevere og hente genbrugelige genstande. Det skal bidrage til en firdobling af det direkte genbrug og generelt styrke det direkte genbrug fra genbrugsstationen.

Området åbnede i 2024 og har allerede været en stor succes. Derfor er området fortsat en vigtig handling for at forebygge affald, øge det direkte genbrug og mindske de forbrugsbaserede udledninger.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret gennem affaldsgebyret.
ANSVARLIG	ARC (Amager Ressourcecenter).
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, Københavns Kommune, lokale institutioner, frivillige organisationer og virksomheder.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Det nye genbrugsområde skal sikre, at langt større mængder bliver genbrugt, og at servicen for alle genbrugsstationens besøgende bliver højnet ved, at alle kan få del i at tage genbrugseffekter - en efterspurgt service. Der kan spares mange penge for den enkelte og hjælpe trængte borgere fx ifm. køb af gaver. Frivillige organisationer, som tidligere har haft adgang til at overtage genbrugelige genstande, kan også hente og aflevere genbrugelige genstande i genbrugsområdet.
SEKTORSTRATEGIER	Ressource – og Affaldsplan 2026.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Initiativer skal øget det direkte genbrug, hvilket betyder færre nye produkter og mindre affald. Indsatsen vil fremme følelsen af fællesskaber, og styrke viden og kompetencer hos borgerne om klimavenlig brug af og håndtering af ressourcer.
MÅLING AF FREMDRIFT	Mængder (ton), der er afhentet fra genbrugsområdet.

4.2.2 NETVÆRKSMØDER FOR AFFALDSANSVARLIGE I BOLIGFORENINGER

2023-

DELMÅL

- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.

BESKRIVELSE

Netværksmøderne er målrettet de affaldsansvarlige i boligforeningerne på Frederiksberg. Handlingen bidrager til at nå mål i Ressource- og Affaldsplan 2026 om at understøtte borgernes engagement i en bæredygtig hverdag, så alle borgere ved, hvordan de bidrager bedst muligt til en bæredygtig ressourceudnyttelse.

Indsatsen handler om at samarbejde med boligforeninger omkring sortering i etageejendomme. Ved at tilbyde netværksmøder kan etageejendommene få mere viden og sparring omkring korrekt affaldssortering og genbrug.

Ved at forbedre kommunikationen og øge viden om affaldssortering, og ejendommenes affaldshåndtering til de affaldsansvarlige, forventes det, at etageejendomme vil sortere deres affald bedre. Dette vil støtte borgernes sorteringsadfærd. Bedre sortering kan reducere udledningen af drivhusgasser, da mindre affald vil blive brændt. Desuden skaber bedre sortering, grundlag for genanvendelse og kan reducere behovet for at udvinde nye råmaterialer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af affaldsgebyret.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Boligforeninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen skaber forudsætningen for reduktioner ved at styrke kompetencer til klimavenlig livsstil og samtidig reduceres ressourceforbrug. Indsatsen drives af Ressource- og Affaldsplan 2026. Alle typer boligforeninger er velkomne og deltagerne er både viceværter og bestyrelsesmedlemmer.

4.2.3 REPAIR CAFÉ

2024-

DELMÅL

- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.

BESKRIVELSE

Ved at reparere frem for at købe nyt nedbringes forbruget af nye produkter og dermed mindskes udledningen af CO_2 ved produktion, transport og bortskaffelse. Der afholdes månedligt en Repair Café på Frederiksberg og Det Bæredygtige Forsamlingshus vil i samarbejde med Repair Café Danmark forsøge at øge antallet af Repair Caféer, da de allerede nu er meget efterspurgte. Derudover vil der være et øget fokus på tema-aftener: fx cykelreparationer.

Repair Café's formål er at facilitere og motivere frivillige, forbrugere, foreninger og kommuner til afholdelse af og deltagelse i Repair Caféer og derved reducere affald, ændre forbrugsmønstre og skabe viden om og lyst til grøn omstilling.

Målgrupper:

- Frivillige, der vil udbrede viden om reparation og reparere.
- Alle, der har noget, de skal have repareret.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende midler. Finansieret af budgettet til Det Bæredygtige Forsamlingshus fra Budget 2025.
ANSVARLIG	Det Bæredygtige Forsamlingshus.
SAMARBEJDSPARTNERE	Repair Café Danmark og Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Styrker grøn dannelse og kompetencerne til at reparere og holde produkter i live så langt tid som muligt. Repair Café Danmark opgør deres samlede CO_2-effekt. Frederiksberg afdelingen er blot én af mange afdelinger. Indsatsen kan have en økonomisk fordel, da reparationen kan gøre nyindkøb unødvendige.

4.2.4 AFFALDSKAMPAGNER OG "MAGASIN GENBRUG"

2025-

DELMÅL

- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.
- Madspild begrænses, og sorteringen af madaffald forbedres markant.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune laver løbende kampagner om affald. Det kan f.eks. være i form af GoCards eller ved brug af byens reklamebærende udstyr. Kampagnerne har til formål at oplyse borgere om forebyggelse af affald samt affaldssortering. "Magasin Genbrug" er en af de større kampagneindsatser, der skal gøre folk klogere på, samt opfordre til, bæredygtige vaner i hverdagen ift. affald og ressourceforbrug.

Magasin Genbrug udkommer en gang om året, og har til formål at øge kendskabet til nye indsatsområder eller ordninger og for at inspirere og motivere til mindre forbrug og mere sortering. Magasinet er gratis tilgængeligt for alle.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Virksomheder, frivillige organisationer, borgere og andre lokale aktører.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Magasinet er gratis og dermed tilgængeligt for alle borgere uanset indkomst. Indsatsen skaber forudsætningen for CO_2-reduktioner ved at styrke kompetencer til klimavenlig livsstil. Indsatsen drives af Ressource – og Affaldsplan 2026.

4.2.5 GENBRUGSGUIDERNE

2025-

DELMÅL

- Kommunen vil fremme klimavenlig adfærd hos borgere og virksomheder ift. affald og ressourcer.
- Madspild begrænses, og sorteringen af madaffald forbedres markant.

BESKRIVELSE

Genbrugsguiderne er et team af studentermedhjælpere, der informerer borgerne om forebyggelse, genbrug og affaldshåndtering. De deltager ved byens events, på genbrugsstationen, i gårde og ejendomme, på loppetorvet og i byens rum. Genbrugsguiderne besøger også kommunens institutioner, oftest skoler og børnehaver, hvor de engagerer børn og unge gennem leg og aktiviteter om affald.

Formålet med den direkte dialog er at påvirke borgernes viden om, holdning til og adfærd omkring affaldssortering, som dermed bidrager til at øge genbrug.

Genbrugsguiderne skal desuden arbejde med at mindske madspild gennem forebyggelse. Det understøtter arbejdet med at reducere de forbrugsbaserede udledninger fra fødevarer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⊗ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af affaldsgebyret.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Lokale institutioner, frivillige organisationer og virksomheder.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen skaber forudsætningen for CO_2-reduktioner ved at styrke kompetencer til klimavenlig livsstil. Det er særligt gennem kompetenceopbygning om affald og klima hos børn og unge samt borgere generelt. Indsatsen drives af Ressource – og Affaldsplan 2026.

4.3.1 VI CYKLER TIL SPORT

2027-2028

DELMÅL

- I 2030 har børn og unge på Frederiksberg den nødvendige viden og handlekompetence til at reducere klimaforandringerne.

BESKRIVELSE

Transportsektoren udgør en stor del af borgernes forbrugsbaserede udledninger, hvilket er et særskilt fokusområde for klimaindsatsen. I Frederiksberg Kommune bliver der derfor arbejdet med at fremme aktive og klimavenlige transportmidler, fx i form af mere cyklisme blandt borgerne. De gode vaner skal formes tidligt og derfor har denne handling særligt fokus på at inspirere børn og unge til at anvende cyklen til sport. Cykling kan have positive effekter på børns sundhed, trivsel, selvstændighed og derudover for klimaet.

Med inspiration fra Gentofte Kommunes pilotprojekt, "Vi cykler til sport", vil samarbejdet indebære at invitere idrætsforeningerne på Frederiksberg. De vil blive inviteret til at deltage i en kampagne, som skal opfordre børn og unge til at cykle til og fra træning.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	DIF, Cyklistforbundet og andre relevante aktører.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Deltagelsen vil være tilgængeligt for alle idrætsforeninger på Frederiksberg, som dermed giver alle børn og unge der dyrker sport muligheden for at deltage. Det forudsætter dog, at den enkelte idrætsforening indvilger i indsatsen.
SEKTORSTRATEGIER	Sundhedspolitik 2023-2026 og mobilitetsstrategien.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil kun lykkes, såfremt det lykkes at skabe engagement blandt idrætsforeningerne på Frederiksberg. Det vil kunne styrke en eventuel kampagne, og potentielt drive større engagement blandt børn og unge, at der gennem samarbejder kan arrangeres en præmie til idrætsforeningen med den største indsats og deltagelsesgrad.
MÅLING AF FREMDRIFT	Deltagelsesgrad af idrætsforeninger på Frederiksberg.

4.3.2 UDBREDELSE AF GRØNNE UNDERVISNINGSTILBUD
2025-2027

DELMÅL
- I 2030 har børn og unge på Frederiksberg den nødvendige viden og handlekompetence til at reducere klimaforandringerne.

BESKRIVELSE
I Frederiksberg Kommune er der forskellige tilbud for børn og unge under programmet "åben skole", herunder Friluftsrådets program "Grøn skole", Haver til Maver for alle 4. klasser i kommunen og Naturfredningsforeningens årlige affaldsindsamling. På skoleområdet arbejdes der desuden tæt sammen med Frederiksberg Forsynings skoletjeneste Klimaskolen og Københavns Universitets skoletjeneste Cirkus Naturligvis. I skolevæsnet arbejdes der endvidere med at styrke STEM-fagene. STEM-fagene er biologi, geografi, fysik/kemi, matematik, natur og teknologi. Formålet med denne handling er at få udbredt kendskabet til de mange initiativer, som bliver udbudt på Frederiksberg.

Den Grønne Rygrad vil blive brugt som værktøj til at udbrede kendskabet til grønne undervisningstilbud. Den Grønne Rygrad er en platform, som giver alle lærere overblik over grønne, praksisnære undervisningstilbud i deres lokalområde. Det er et gratis tilbud udviklet af Concitos Klimaambassade og Haver til Maver. På sigt undersøges desuden mulighederne for at blive samarbejdskommune i Den Grønne Rygrad.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Planetære grænser ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯ Sundhed/Trivsel ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø i samarbejde med Skoleafdelingen.
SAMARBEJDSPARTNERE	Den Grønne Rygrad, lokale institutioner, frivillige organisationer, Frederiksberg Forsyning og virksomheder.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil lette lærernes arbejde med at indtænke klima og grøn omstilling i deres undervisning. Desuden vil den få flere elever til at opleve lokalt funderet, motiverende og praksisnær klima- og bæredygtighedsundervisning i STEM-fagene, som vil give dem viden og handlekompetence til at reducere klimaforandringerne. Tilbuddet vil være tilgængeligt for alle skoler og vil således give børn på alle samfundsniveauer adgang til oplevelser og kompetencer.

4.3.3 SAMARBEJDE MED UNGE PÅ FREDERIKSBERG

2027-2028

DELMÅL

- I 2030 har børn og unge på Frederiksberg den nødvendige viden og handlekompetence til at reducere klimaforandringerne.

BESKRIVELSE

Det skal undersøges, hvordan Ungeforum eller andre initiativer drevet af unge, kan spille en mere aktiv rolle i den grønne omstilling på Frederiksberg. Ungeforum Frederiksberg er de unges talerør og direkte mulighed for at få indflydelse på, hvad der sker i Frederiksberg Kommune.

Der vil være et fokus på dialog og samskabelse, således samarbejdet reflekterer de unges egne perspektiver. Det forventes, at indsatsen kommer til at arbejde med emner som f.eks. aktuelle klimamæssige problematikker, fremme af klimavenlig adfærd og vaner, samt trivsel blandt unge.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Ungeforum, skoler, skoleledere & institutioner.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil i første omgang relatere sig direkte til medlemmerne af Ungeforum, da denne gruppe repræsenterer en bred skare af unge på Frederiksberg. Det forventes, at det styrkede samarbejde med Ungeforum skal komme alle unge til gode på tværs af samfunds- og uddannelsesniveauer, på Frederiksberg.

4.3.4 GADEHAVER OG NYTTEHAVER

2025-

DELMÅL

- I 2030 har børn og unge på Frederiksberg den nødvendige viden og handlekompetence til at reducere klimaforandringerne.

BESKRIVELSE

Gadehaver og nyttehaver blev oprettet som et gratis tilbud til borgere på Frederiksberg i 2021, med henblik på at skabe flere grønne områder for borgere, der samtidig fremmede biodiversiteten.

Der er 37 gadehaver og 20 nyttehaver på Frederiksberg, der bliver dyrket og passet af borgere på Frederiksberg. Gade- og nyttehaverne er med til at gøre Frederiksberg til en mere frodig by til glæde for de mennesker, der bor, arbejder eller bruger byen. Ikke mindst gør haverne biodiversiteten en tjeneste ved at skabe grønne levesteder for byens insekter og biodiversitet.

Indsatsen udvides fra 2025 til også at skabe nye haver til daginstitutioner, skoler og plejecentre.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Byliv og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Borgere, skoler, daginstitutioner og plejecentre.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Forskning viser, at tilknytningen til naturen kan have en positiv påvirkning på motivationen for klimavenlig adfærd ved at skabe en følelse af forbundethed og kan være med til at ændre værdier. Handlingen drives af Strategi for bynatur og biodiversitet.

4.4.1 SAMARBEJDE OM MERE KLIMAVENLIG MAD

2025-2027

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Fødevarer er en af Frederiksberg Kommunes udvalgte forbrugskategorier med et stort forbrugsbaseret CO_2-aftryk. Samtidig er det et område kommunens borgere er i kontakt med hver eneste dag. Derfor har fødevaresektoren også en bred kontaktflade til borgerne fx gennem dagligvareindkøb hos supermarkederne og specialforretningerne, hos restauranter og take away-steder samt på kommunale institutioner som plejecentre, uddannelses- og daginstitutioner. Frederiksberg Kommune vil forløse de potentialer der er for at øge viden og udbrede klimavenlig mad hos borgerne, ved at opbygge et samarbejde med de aktører i fødevaresektoren, der har en nær kontaktflade til borgerne og kan få en mere aktiv rolle i den grønne omstilling. Indsatsen vil i første omgang bestå af afsøgende aktiviteter for at kortlægge muligheder samarbejder, fx med supermarkedskæder, foreninger samt grønne mad-aktører.

Det forventes, at indsatsen vil bestå af events og workshops, der inspirerer og motiverer til en mere klimavenlig madkultur. Derudover vil der i samarbejde med lokale aktører blive udviklet kommunikative tiltag, såsom opskrifter i supermarkeder eller vejledninger til grønnere madvalg.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Kan inkludere supermarkedskæder, fødevareaktører som Haver til Maver, Dansk Vegetarisk Forening, NOAH, Democracy X, Københavns Fødevarefællesskab samt diverse brugsforeninger på Frederiksberg. Aktører som har et koncentreret fokus på madspildindsatser kan ligeledes have relevans. Af uddannelses-aktører kan Hotel- og Restaurantskolen specifikt have relevans i kraft af uddannelser som "Grøn Madhåndværker".
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Indsatsen vil have fokus på at nå ud til mange forskellige typer borgere og ved at fokusere på forskellige slags supermarkedskæder, vil det være muligt at nå ud til borgere, der har forskellige forudsætninger for indkøb af fødevarer og viden om bæredygtigt fødevareforbrug.
SEKTORSTRATEGIER	-
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Borgerne vil kunne øge sin viden indenfor klimavenlig mad, som kan påvirke klimaadfærden og forbrugsmønsteret. Borgerne vil eventuelt kunne deltage i arrangementer, som inspirerer til mere klimavenlig mad i hverdagen og måder at minimere sit madspild derhjemme.
MÅLING AF FREMDRIFT	Antal opstartede projekter og samarbejder.

4.4.2 STRATEGISK PARTNERSKAB MED DET BÆREDYGTIGE FORSAMLINGSHUS 2025-2026

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune har indgået et strategisk partnerskab med Det Bæredygtige Forsamlingshus, der over de seneste 3 år har skabt et samlingssted for grønne aktører, der når borgere gennem en række forskellige aktiviteter. Det Bæredygtige Forsamlingshus rejser også penge til projekter, der udføres i samarbejde med andre – senest dyrkningshaven (Frederiksberg Fællesha-ve) og Sansehaven med klimaskov i Hospitalshaven.

Det Bæredygtige Forsamlingshus skal løfte udvalgte handlinger i klimaplanen med fokus på at engagere og inspirere borgerne. Helt konkret vil samarbejdet omfatte følgende handlinger: Grøn Højskole, Repair Café, Fælles om at spise grønt, Grønne dage, samt Vand som ressource.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af budgettet til Det Bæredygtige Forsamlingshus fra Budget 2025.
ANSVARLIG	Det Bæredygtige Forsamlingshus i samarbejde med Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø
SAMARBEJDSPARTNERE	Repair Café Danmark, Kbh. Fødevarefællesskab, Dansk Naturfredningsforening, Grønne Nabofællesskaber, Gårdlaugene Frederiksberg, Frederiksberg Forsyning, grønne aktører fx Aval, omklædt, Dråben i havet m.fl., aktører der skal være med til specifikke og fondsdrevne projekter.
SÆRLIGE OPMÆRKSOM-HEDSPUNKTER	Det Bæredygtige Forsamlingshus har mulighed for at nå flere forskellige borgere og skaber et lokalt samlingspunkt. Det kan være med til at mindske ensomhed, skabe mere trivsel og fællesskab på tværs.

4.4.3 FÆLLES OM AT SPISE GRØNT

2025-2027

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Det Bæredygtige Forsamlingshus afholder i regi af Københavns Fødevarefællesskab månedlige fællesspisninger. Med denne indsats bliver samarbejdet udvidet til at inkludere flere og større fællesspisninger. Derudover vil de afholde en række workshops om grøn og bæredygtig mad, fermentering, kompostering mv. i samarbejde med andre aktører.

Fællesspisninger og viden om lokal madproduktion vil også være et omdrejningspunkt i Frederiksberg Fælleshave, hvor der på nuværende tidspunkt er 25 medlemmer.

Gennem fællesspisninger vil Det Bæredygtige Forsamlingshus gøre en stor indsats for at tiltrække børnefamilier fra området, så børn også får deres gang i Fælleshaven og bliver nysgerrige på biodiversitet, dyrkning og lokal madkendskab.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af budgettet til Det Bæredygtige Forsamlingshus fra Budget 2025.
ANSVARLIG	Det Bæredygtige Forsamlingshus.
SAMARBEJDSPARTNERE	Københavns Fødevarefællesskab, Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Klimavenlig kost er langt tættere på statens kostanbefalinger end den gennemsnitlige danskers kost. En omlægning af kosten vil derfor have positive sundhedsmæssige følger. Indsatsen er målrettet grupper i samfundet, der ofte ikke har så høje indkomster (børnefamilier, studerende m.m.). Hertil har indsatsen også et fokus på fællesskab og kan være med til at bekæmpe ensomhed.

4.4.4 GRØNNE DAGE

2025-2027

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Grønne dage er en bæredygtighedsfestival, som bliver afholdt hvert år i samarbejde med Det Bæredygtige Forsamlingshus. Formålet med Grønne dage er at skabe vigtige samtaler om vores forbrug og fælles bæredygtige fremtid med Frederiksbergs borgere.

Grønne dage strækker sig over en hel uge i efteråret, med arrangementer bredt ud over flere lokationer på Frederiksberg, for at nå en bred vifte af målgrupper. Grønne dage aktiverer grønne ildsjæle, organisationer og erhverv på Frederiksberg for at samarbejde om at inspirere til bæredygtige handlinger blandt byens borgere.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Det Bæredygtige Forsamlingshus, Frederiksberg Forsyning, grønne NGO'er (eksempelvis Danmarks Naturfredningsforening, Repair Café Danmark, Dråben i Havet m.fl.) samt kulturinstitutioner såsom KU.BE, Hovedbiblioteket og Frederiksbergmuseerne og mange flere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der er fokus på, at arrangementer ikke kun rammer dem, som i forvejen er interesserede og engagerede i den grønne omstilling, men at der gennem aktiviteter i byrummet kan nåes en bredere gruppe af borgere.

4.4.5 SAMARBEJDE MED KULTUR- OG FRITIDSLIVET

2025-2027

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Kultur- og fritidslivet har en bred kontaktflade til borgerne og dermed er der et stort potentiale for at mobilisere dem i den grønne omstilling. Indsatsen vil have fokus på at udvikle aktiviteter, som giver kultur- og fritidslivet værktøjer til at spille en aktiv rolle i den grønne omstilling. I første omgang vil indsatsen bestå af at kortlægge muligheder for bæredygtig forandring, synergi og samarbejde.

Formålet er at øge borgernes klimabevidsthed og inspirere borgerne til klimavenlig adfærd, samt gøre driften af kultur- og fritidsinstitutioner mere klimavenlig.

Samarbejdet vil i første omgang være med de store aktører indenfor kultur- og fritidslivet og bl.a. afsøge hvordan Grønne dage og den nationale klimahandledag kan være anledning til aktiviteter.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Biblioteket Frederiksberg, Frederiksbergmuseerne, teatre, idrætsforeninger m.fl.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen vil kun lykkes, såfremt det lykkes at skabe engagement blandt aktører indenfor kultur- og fritidslivet. Det vil kunne styrke omdømmet hos kultur-og fritidslivets aktører samt potentielt skabe driftsfordele for dem.

4.4.6 GRØN HØJSKOLE

2025-

DELMÅL

- Aktører inden for kultur- og fritidslivet på Frederiksberg samarbejder med kommunen om at inspirere og engagere borgerne omkring den grønne omstilling.

BESKRIVELSE

Grøn Højskole er et fællesskab for grønne ildsjæle, hvor man sammen bliver klogere på, hvordan man kan organisere stærke fællesskaber for at accelerere den grønne omstilling. Her uddannes frivillige grønne ledere til at være med til at drive lokal klimahandling. Foruden lederskabstræning og grøn viden er Grøn Højskole også højskolesang, fællesspisninger og nye venskaber.

Grøn Højskole udspringer af Grønne Nabofællesskaber og udvikles sammen med grønne ildsjæle på tværs af Danmark. Hver højskole har et tema, der oftest tager afsæt i en aktuel landsdækkende kampagne.

Målgruppen er alle, som gerne vil være aktive i et grønt fællesskab, og som er nysgerrige på at udvide deres netværk, og skabe endnu større grøn forandring.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af budgettet til Det Bæredygtige Forsamlingshus fra Budget 2025.
ANSVARLIG	Det Bæredygtige Forsamlingshus.
SAMARBEJDSPARTNERE	Grønne Nabofællesskaber, virksomheder, grønne organisationer og lokale iværksættere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Den sociale bæredygtighed er en del af Grønne Nabofællesskabers DNA gennem netop at arbejde med fællesskabet som ramme om at skabe forandringer. Tiltaget vil først og fremmest tiltrække ildsjæle, men forhåbentlig også borgere, der ikke tidligere har været engageret i den grønne dagsorden.

Spor 5

KOMMUNEN SOM VIRKSOMHED

Frederiksberg Kommune har et stort handlerum for at vise vejen for en mere bæredygtig omstilling gennem kommunen som virksomhed. Handlingerne for dette spor viser, hvordan kommunen gør dette gennem et fokus på kommunens egne ejendomme, indkøb, byggeri og køretøjer.

Sporets overordnede mål
Frederiksberg Kommune skal som virksomhed gå forrest med at reducere sit samlede forbrugsbaserede klimaaftryk.

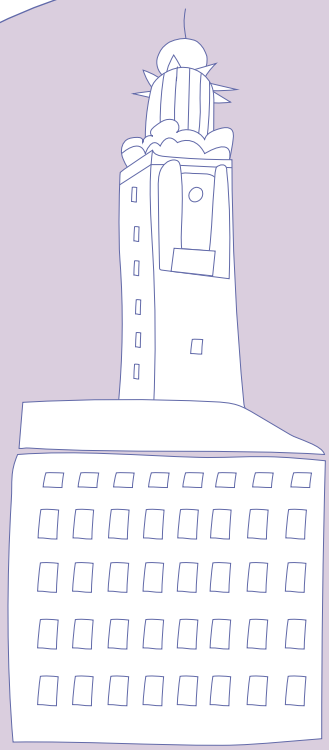

5

Spor 5

KOMMUNEN SOM VIRKSOMHED *Indhold*

5.1 Energieffektivisering og energirigtig drift af kommunale ejendomme
5.1.1 GAP-projekt
5.1.2 Prædiktiv varmestyring
5.1.3 Databaseret energiledelse
5.1.4 Optimering af belysning
5.1.5 Energirenovering af ventilationsanlæg
5.1.6 Energieffektiviseringer i forbindelse med vedligeholdelsesprojekter
5.1.7 Reduktion af energiforbrug for gadebelysning
5.1.8 Foranalyse om klargøring af kommunens bygninger til lavtemperatur-fjernvarme

5.2 Klimavenlige indkøb og udbud
5.2.1 Indsatskatalog for klimavenlige indkøb
5.2.2 Genbrugsplatform
5.2.3 Ny indkøbspolitik
5.2.4 Øget andel eldrevne køretøjer i forbindelse med personbefordring
5.2.5 Pilotprojekt om bæredygtig madproduktion for kommunale køkken-medarbejdere

5.3 Bæredygtigt byggeri og anlæg
5.3.1 Strategi for bæredygtigt byggeri og anlæg
5.3.2 Netværk for bæredygtigt byggeri
5.3.3 Undersøge forskellige certificeringer og værktøjer foruden DGNB
5.3.4 Emissionsfrie arbejdsmaskiner

5.4 Omstilling af kommunale køretøjer
5.4.1 Omstilling til kommunale elbiler
5.4.2 Omstilling til elbiler hos Frederiksberg Renovation

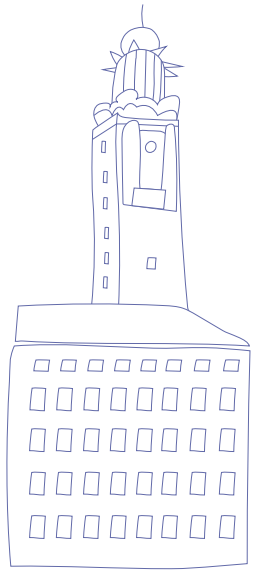

5

5.1 Energieffektivisering og energirigtig drift af kommunale ejendomme

5.1.1 GAP-PROJEKT

2025-2027

DELMÅL

- Varmeforbruget reduceres med 6% frem mod 2030, 12% frem mod 2040 og 18% frem mod 2050 sammenlignet med 2023.
- Frederiksberg Kommune arbejder for, at kommunens egne bygninger bliver klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme i 2040.

BESKRIVELSE

GAP-projektet er et udviklingsprojekt, der skaber overblik over og fokus på energispild og realistiske energieffektiviseringer i de kommunale ejendomme. Projektet fortsætter de kommende år og understøtter en større vision om intelligente bygninger, hvor data fra forskellige kilder bidrager til bedre monitorering og udnyttelse af energiressourcer.

Projektet forventes at reducere CO_2-udledningen gennem energieffektiviseringer som vinduesudskiftninger, facadeisoleringer og tagrenoveringer.

Projektet kan på længere sigt være udgiftsreducerende gennem energibesparelser, forbedre sundhed og trivsel gennem bedre indeklima og bedre udnyttelse af ressourcer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice/Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vigtige aktører inkluderer afdelinger i kommunen og leverandører af tekniske løsninger.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	I projektet er der fokus på at skabe synergier mellem vedligehold og energibesparelser, så kommunens ejendomme udgør de bedste rammer for de kommunale velfærdsopgaver. Hermed går kommunen også forrest som eksempel på, hvordan bygningerne på Frederiksberg kan optimeres.
SEKTORSTRATEGIER	-
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Projektets succes kræver fortsat politisk støtte, tilstrækkelig finansiering og samarbejde med relevante aktører. Barrierer kan inkludere tekniske udfordringer og behovet for ændret lovgivning.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Samlet energiforbrug for el og varme (kWh) i kommunale ejendomme og på projektniveau. • Samlet CO_2-reduktion (ton CO_2e) i kommunale ejendomme og på projektniveau.

5.1.2 PRÆDIKTIV VARMESTYRING

2025-2030

DELMÅL

- Varmeforbruget reduceres med 6% frem mod 2030, 12% frem mod 2040 og 18% frem mod 2050 sammenlignet med 2023.

BESKRIVELSE

Der er et væsentligt energieffektiviseringspotentiale i at styre bygningernes varmeforbrug, så der kun forbruges den varme, der er nødvendig for at fastholde et godt komfortniveau og indeklima. Frederiksberg Kommune har arbejdet med prædiktiv varmestyring på rådhuset og en række andre bygninger som pilotprojekt, og arbejder nu på at udrulle de gode resultater til kommunens øvrige store ejendomme.

Prædiktiv varmestyring er en måde at optimere bygningens energiforbrug via kunstig intelligens og brugen af algoritmer. Bygningen regulerer varmeforbruget gennem analyse af data om vandforbrug, temperatur, flow, vejr og bygningens placering. Det kan eksempelvis være ved at sænke temperaturen, når solen skinner eller mindske varmetilførs-len udenfor bygningernes brugstid.

CO_2-EFFEKT	ca. 42 ton CO_2 pr. år, svarende til 1.200 MWh.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret i Budget 2025.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice/Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vigtige aktører inkluderer afdelinger i kommunen og leverandører af tekniske løsninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOM-HEDSPUNKTER	Der er fokus på medarbejdernes og borgernes komfort, så denne fortsat opleves som god, selvom temperaturen sænkes.

5.1.3 DATABASERET ENERGILEDELSE

2025-

DELMÅL

- Varmeforbruget reduceres med 6% frem mod 2030, 12% frem mod 2040 og 18% frem mod 2050 sammenlignet med 2023.

BESKRIVELSE

Databaseret energiledelse er en systematisk tilgang til at spare energi, dermed driftsudgifter og CO_2 gennem brug af data til styring af energiforbruget og identifikation af energibesparende potentialer.

Databaseret energiledelse omfatter løbende overvågning og analyser af energiforbrugsdata for at identificere uhensigtsmæssigt forbrug i kommunens ejendomme. Frederiksberg Kommune anvender et energistyringssystem (EMS), der samler data om el-, vand- og varmeforbruget i kommunens ejendomme, og gør det muligt at overvåge forbruget helt ned på timeniveau. Kommunens EMS bruges således til løbende optimering af driftsforhold, samt som grundlag for identifikation af større energibesparelsesprojekter. Der er desuden afsat midler til montering af bimålere på bl.a. større ventilationsanlæg for at kunne analysere energiforbruget yderligere.

CO_2-EFFEKT	14,2 ton CO_2 pr. år.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret i Budget 2025.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice /Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vigtige aktører inkluderer afdelinger i kommunen og leverandører af tekniske løsninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

5.1.4 OPTIMERING AF BELYSNING

2025-2028

DELMÅL

- Når Frederiksberg Kommune renoverer, renoveres der til højest mulige energiklasse inden for de arkitektoniske, æstetiske, tekniske og økonomiske rammer.

BESKRIVELSE

Energimærker og gennemgange af Frederiksberg Kommunes ejendomme viser et energieffektiviseringspotentiale ved udskiftning og optimering af belysning. Mange af de kommunale ejendomme har på nuværende tidspunkt forældede belysningsarmaturer og lysstofrør, der skal udfases, ved udskiftning. Gennem optimering af belysning er det ikke kun muligt at spare energi, men også at sikre bedre belysning. Eksempelvis kan øget og forbedret belysning i klasselokaler bidrage til et bedre indeklima og undervisningsmiljø for lærere og elever.

Projektet om belysning omhandler således udskiftning af lysarmaturer og lyskilder til LED samt opsætning af sensorer til lysstyring. Projekterne vil medføre betydelige energieffektiviseringer og giver låneadgang, da der er tale om elbesparelser.

CO_2-EFFEKT	33 ton CO_2 pr. år.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice/Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vigtige aktører inkluderer afdelinger i kommunen og leverandører af tekniske løsninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der vil være en positiv effekt på arbejdsmiljøet/indeklimaet i de berørte bygninger, grundet bedre lysstyring og opgradering til gældende lovkrav.

5.1.5 ENERGIRENOVERING AF VENTILATIONSANLÆG

2025-2026

DELMÅL

- Når Frederiksberg Kommune renoverer, renoveres der til højest mulige energiklasse inden for de arkitektoniske, æstetiske, tekniske og økonomiske rammer.

BESKRIVELSE

Ventilationsanlæg er store energiforbrugere og det er derfor væsentligt, for at undgå uhensigtsmæssigt forbrug, at anlæggene er optimerede og driftes korrekt. Hertil har ventilationsanlæggene stor indvirken på indeklimaet ift. luftskifte, trækgener, luftfugtighed og temperatur.

Handlingen består af to separate energibesparende tiltag på ventilationsanlæg i de kommunale ejendomme.

Første tiltag vedrører renovering af ventilationsanlæg, hvor ældre ventilatorer og motorer udskiftes til nye energibesparende modeller.

Det andet tiltag vedrører montering af elektrostatiske filtre på store ventilationsanlæg. Denne type filtre er mere energieffektive end almindelige posefiltre, og forventes også at have en bedre filtreringsgrad.

Samlet er handlingen med til at sikre energieffektive ventilationsanlæg, der bidrager til et godt indeklima på de kommunale institutioner.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice/Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Ventilationsoperatører.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Begge tiltag er bevilget som låneadgangsgivende budgetforbedringstiltag, som medfører en besparelse på driftsbudgettet til energi.

5.1.6 ENERGIEFFEKTIVISERINGER I FORBINDELSE MED VEDLIGEHOLDELSESPROJEKTER

2025-

DELMÅL

- Når Frederiksberg Kommune renoverer, renoveres der til højest mulige energiklasse inden for de arkitektoniske, æstetiske, tekniske og økonomiske rammer.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune renoverer og vedligeholder løbende de kommunale ejendomme og institutioner for at sikre gode rammer om de kommunale velfærdsopgaver. I forbindelse med både renoverings- og vedligeholdelsesprojekter arbejdes der i videst muligt omfang med også at energieffektivisere ejendommene.

På nuværende tidspunkt er der planlagt energieffektiviseringer ifm. en række vedligeholdelsesprojekter.

Når kommunens ejendomme renoveres gøres til højest mulige energistandard inden for de økonomiske og arkitektoniske rammer.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice/Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Relevante afdelinger i kommunen og leverandører af tekniske løsninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Projektet forventes at reducere CO_2-udledningen gennem energieffektiviseringer som vinduesudskiftninger, tagrenoveringer og udskiftning af installationer. Der vil også opnås indeklimaforbedringer som følge af ventilationsudskiftning. En del af projekterne vil være låneadgangsgivende, da de vedrører elbesparelser eller forslag fra energimærker.

5.1.7 REDUKTION AF ENERGIFORBRUG FOR GADEBELYSNING

2025-2036

DELMÅL

- Energiforbruget for gadebelysning reduceres med minimum 50% frem mod 2036.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune har siden 2012 været i gang med at renovere gadebelysningen, så det bliver et bæredygtigt, økonomisk og funktionelt anlæg med et mere moderne udtryk. Med LED-teknologien er mulighederne for en mere økonomisk og miljømæssig bæredygtig belysning udvidet.

Der gennemføres derfor en løbende udskiftning og renovering af kommunens ca. 7000 armaturer og vejbelysning til LED, herunder belysning i parker mv. Udskiftningen sker i et jævnt tempo, fremfor en mere koncentreret udskiftning over en kort årrække, for at tage højde for bl.a. den teknologiske udvikling.

Der er desuden fokus på, at indsatsen tænkes sammen med en indsats for mere tryghedsskabende belysning.

CO_2-EFFEKT	17 ton CO_2 pr. år.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	-
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er vigtigt, at optimering af gadebelysning sker under hensyn til, at byrummet fortsat opleves som trygt at færdes i. Da der er tale om besparelser på el, vil CO_2-effekten mindskes i takt med omstillingen af elsystemet.

5.1.8 FORANALYSE OM KLARGØRING AF KOMMUNENS BYGNINGER TIL LAVTEMPERATURFJERNVARME 2026

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune arbejder for, at kommunens egne bygninger bliver klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme i 2040.

BESKRIVELSE

Lavtemperaturfjernvarme kan være med til at sikre, at der integreres den nødvendige vedvarende energi i fjernvarme for at sikre udfasning af både fossile brændsler og biomasse.

Frederiksberg Kommune har en del ældre ejendomme, der potentielt kan være udfordret, når temperaturen sænkes, men omfanget af udfordringerne kendes ikke. Hertil er løsningerne på udfordringerne endnu ikke afdækket.

For at sikre, at kommunens ejendomme bliver klar til at modtage lavtemperaturfjernvarme gennemføres en analyse, der skal kortlægge udfordringer og løsninger for ejendommene, hvilket skal danne grundlag for udarbejdelsen af en plan for klargøringen af ejendommene.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Ejendomme, Drift og Rådhusservice /Ejendomsservice og drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Kommunale institutioner fx skoler, plejecentre og daginstitutioner.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

5.2.1 INDSATSKATALOG FOR KLIMAVENLIGE INDKØB 2025-2030

DELMÅL

- Kommunen skal som virksomhed reducere CO_2-udledningerne fra kommunale indkøb med mindst 10% i 2030 ift. 2024 med udgangspunkt i indkøbshierarkiet.

BESKRIVELSE

Der gennemføres en årlig analyse af klimapåvirkningen og handlemulighederne for reduktion af klimaaftrykket fra Frederiksberg Kommunes forbrug af varer og tjenesteydelser. Med afsæt i analysen og baseline for klimaaftrykket af kommunens indkøb udvikles et årligt indsatskatalog, som sætter retningen for, hvordan kommunen opnår en reduktion. Indsatskataloget fremlægges politisk en gang om året og skal suppleres af en større involverings- og ejerskabsproces med de kommunale medarbejdere.

Kataloget indeholder en bruttoliste af mulige reduktionstiltag. Det kunne være: Intern CO_2-afgift, intern klimapulje, efteruddannelsesforløb, adfærdskampagne, CO_2-skyggepriser, ændring i sortimenter, synliggørelse af CO_2-påvirkning af produkter, forslag om alternative og mindre CO_2-belastende produkter i kommunens indkøbssystem. Heraf udvælges 1-2 tiltag. Hvis tiltagene kræver ressourcer udover dem, der er afsat til opgaven, bliver dette synliggjort, således at forslaget kan sendes videre til budgetforhandlingerne, hvis dette er et politisk ønske.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret i Budget 2025.
ANSVARLIG	Økonomi & Udbud/Indkøb og Udbud.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, SKI, ICØ, relevante afdelinger i kommunen.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Afhængigt af hvilke tiltag der vælges, vil handlingerne påvirke forskellige interessenter i kommunen. Indsatskataloget vil derfor adressere, hvilke interessenter, der bliver påvirket af de enkelte indsatser, samt hvordan de påvirkes. Dette sikrer, at relevante hensyn tages, og at beslutningsprocessen forbliver transparent, inden tiltaget vedtages.
SEKTORSTRATEGIER	Indkøbspolitik.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der vil være stor vægt på at påvirke indkøbsadfærden, samt på cirkulær økonomi, hvilket vil fremme mindre forbrug, længere produktlevetid, reparation, genbrug og genanvendelse. Dette kan resultere i øgede omkostninger eller besparelser alt efter det valgte initiativ. Kataloget kommer til at følge europæiske standarder, herunder CSRD'en (Corporate Sustainability Reporting Directive) og de tilhørende bæredygtighedsrapporteringsstandarder, ESRS (European Sustainability Reporting Standards). Baseret på disse standarder vil målsætningen om de 10% reduktion være rettet mod kategorierne "Indkøb af varer og tjenesteydelser", som defineret i GHG-protokollen.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Årlig opfølgning på samlet CO_2-udledning i programmet Konsido CPO. • Effekt på CO_2-udledning, kr. og mængder i de enkelte projekter.

5.2.2 GENBRUGSPLATFORM

2024-

DELMÅL

- Kommunen skal som virksomhed reducere CO2-udledningerne fra kommunale indkøb med mindst 10% i 2030 ift. 2024 med udgangspunkt i indkøbshierarkiet.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune implementerede i starten af 2024 en platform i kommunens indkøbsportal, True Trade, der skal understøtte øget genbrug af kommunens møbler og inventar. Der skal fortsat arbejdes videre med pilotprojektet med cirkulation af inventar på rådhuset. Hertil vurderes potentialet ligeledes at være stort i eksempelvis kommunens skoler og andre institutioner. En videreudvikling af platformen skal yderligere understøtte genbruget ved at implementere retningslinjer, der eksempelvis foreskriver, at alt funktionelt inventar, der påtænkes at kasseres, skal være oprettet på platformen og have været tilgængeligt i minimum et antal dage inden udsmidning. Der kan ligeledes implementeres retningslinjer, som foreskriver, at ingen møbler må stå ubrugt, og at ubrugte møbler skal gøres tilgængelige på genbrugsplatformen. Hertil afsøges muligheder for at etablere et samarbejde med andre kommune, om oprettelsen af et genbrugslager.

Projektet skal gennemføres med en tæt involverings- og ejerskabsproces med de kommunale medarbejdere.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Økonomi & Udbud/Indkøb og Udbud.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Indsatsen vil have fokus på at inddrage relevante fagområder i udviklingen og implementeringen af genbrugsplatformen. Gennem dialog og medindflydelse sikres det, at løsningen opleves som relevant og anvendelig på tværs af enheder, hvilket understøtter en retfærdig og bæredygtig anvendelse i praksis.
SEKTORSTRATEGIER	Indkøbspolitik, Ressource- og Affaldsplan 2026.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen kan både være med til at effektivisere indkøb af møbler og inventar, og dermed medføre besparelser på CO2, kr. og ressourcer. Indsatsen er som udgangspunkt i stedet for et ressourcetræk i forbindelse med korrekt afskaffelse af de brugte møbler, så det er ikke sikkert, at der reelt vil være et ekstra ressourcetræk forbundet med opgaven. Hvis genbrugsplatformen kan facilitere, at der byttes inventar i stedet for at købe nyt, kan der ligeledes være en økonomisk besparelse.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Løbende registrering af antal møbler, der bestilles og recirkuleres via platformen. • Opgørelse af bestillinger fordelt på møbeltyper (f.eks. stole, borde, reoler mv.). • Registrering af bestillere, herunder hvilke enheder eller afdelinger, der foretager bestillingerne.

5.2.3 NY INDKØBSPOLITIK

2025-2026

DELMÅL

- Kommunen skal som virksomhed reducere CO_2-udledningerne fra kommunale indkøb med mindst 10% i 2030 ift. 2024 med udgangspunkt i indkøbshierarkiet.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommunes indkøbspolitik blev vedtaget i 2021. Kommunen har i de forgangne år arbejdet systematisk med at indarbejde klima og miljømæssig bæredygtighed i kommunens udbud som krav og/eller tildelingskriterier. Den nuværende indkøbspolitik bærer til en vis grad præg af, at kommunens data på området var meget begrænset i 2021. Sidenhen har Frederiksberg Kommune investeret i en klimadatabase, der kan beregne klimaaftryk på baggrund kommunens indkøbsdata. I forlængelse heraf skal der laves en opdatering af kommunens indkøbspolitik, så den bl.a. afspejler kommunens indsigter og handlemuligheder samt understøtter realiseringen af de vedtagne klimamål.

Indkøbspolitikken forventes bl.a. at indeholde dataunderstøttede mål for nedbringelsen af kommunens CO_2-udledning, styring af mere klimavenlige indkøb, metodik for fremtidige klimaindsatser, samt udvalgte indkøbskategorier, hvor kommunen vil fokusere i de kommende år. Forbrugeradfærd forventes ligeledes at blive et nyt tema i politikken. Dette suppleres med et fortsat fokus på at indarbejde klima- og miljøhensyn i kommunens udbud.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Økonomi og Udbud/Indkøb og Udbud.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indkøbspolitikken skal være med til at sikre en opdateret rammesætning af kommunens efterspørgsel i markedet samt den interne forbrugeradfærd i organisationen. Samtidig vil en opdateret indkøbspolitik fortsat have fokus på den økonomiske og sociale bæredygtighed.

5.2.4 ØGET ANDEL ELDREVNE KØRETØJER I FORBINDELSE MED PERSONBEFORDRING

2030-2050

DELMÅL

- 100 % af udbudt befordring foregår med el eller andre emissionsfri drivmidler i 2030. Øget andel af emissionsfri drivmidler [ved kørsel af varer og tjenesteydelser] efterspørges, så al kørsel i 2030 foregår med el eller andre emissionsfri drivmidler.

BESKRIVELSE

I Frederiksberg Kommune foregår flere leverancer nu med kørsel på el. Det gælder bl.a. i forbindelse med kommunens rottebekæmpelse og tøjvask for borgere. Hertil er det et krav i kommunens udbud af reklamebærende byudstyr og udbud af ladestandere, at køretøjer, der benyttes til drift og vedligeholdelse, skal være emissionsfrie køretøjer.

I årene frem mod 2030 vil kommunen bl.a. prioritere el eller andre emissionsfri drivmidler i udbud af taxikørsel. I den kommende taxaaftale skal der stilles krav om, at ad hoc-taxakørsel foretages i emissionsfri taxaer mens eksisterende, faste-/bevillingskørsler successivt, indenfor en kortere årrække, omlægges til emissionsfri taxaer. Ved aftalens start skal minimum 80 % af al øvrig taxakørsel foregå emissionsfrit. Udbuddet gennemføres i regi af indkøbsfællesskabet "Indkøbscirkel Øst".

Videre forventer kommunen at iværksætte genudbud af øvrig befordring, der udføres med minibusser og turistbusser. Udbuddet har en langt større økonomisk volumen og miljømæssig påvirkning end kommunens taxaforbrug.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Økonomi og Udbud/Indkøb og Udbud.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum, ICØ, markedsaktører for taxakørsel i hovedstadsområdet.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Overgang til emissionsfrie taxaer vil medføre en markant reduktion i udledning af CO_2, i forbindelse med den del af kommunens befordring, der foregår med taxa. Henset til at taxaselskaberne har omstillet og/eller er i gang med omstilling til emissionsfri køretøjer forventes der ikke øgede udgifter, som følge af krav om graden af emissionsfri kørsel.

5.2.5 PILOTPROJEKT OM BÆREDYGTIG MADPRODUKTION FOR KOMMUNALE KØKKENMEDARBEJDERE 2025

DELMÅL

- Kommunen skal som virksomhed reducere CO2-udledningerne fra kommunale indkøb med mindst 10% i 2030 ift. 2024 med udgangspunkt i indkøbshierarkiet.

BESKRIVELSE

En indkøbskategori med et stort reduktionspotentiale er fødevarer. Erfaringer fra en række andre kommuner viser, at udledningerne kan reduceres gennem efteruddannelse af køkkenmedarbejdere, så der sikres sammenhæng mellem ernæring, klimahensyn og fagligt netværk på tværs af køkkener.

Med denne handling igangsættes et kursusforløb, som pilotprojekt, for udvalgte køkkenmedarbejdere i kommunen.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Finansieret af klimapuljen 2025-2026.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Økonomi og Udbud/Indkøb og Udbud.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er vigtigt, at der er fokus på ernæring og inddragelse af fagmedarbejderne, så borgerne fortsat modtager en høj service.

5.3.1 STRATEGI FOR BÆREDYGTIGT BYGGERI OG ANLÆG 2025-2027

DELMÅL

- I Frederiksberg Kommunes egne byggeprojekter vil der tidligt i processen screenes for mulighederne for at følge Reduction Roadmaps grænseværdier for CO_2-udledning pr. m2 etageareal.
- Der arbejdes med CO_2-reduktioner gennem bæredygtighedscertificeringer i alle større byggerier - som udgangspunkt DGNB-guld eller Svanemærket på baggrund af en vurdering af mulighederne for certificering i det enkelte projekt.

BESKRIVELSE

En strategi for bæredygtige løsninger i byggeri og anlæg vil understøtte klimaindsatsen ved at systematisere og definere kommunens mål for bæredygtighed i egne bygge- og anlægsopgaver, herunder CO_2-udledning.

Klimastrategiens mål om, at alle kommunens egne byggeprojekter screenes for mulighederne for at følge Reduction Roadmaps grænseværdier for CO_2-udledning pr. m2 etageareal, og at disse videreføres direkte i strategien for bæredygtigt byggeri og anlæg.

Strategien vil have et helhedssyn på klima og bæredygtighed, og vil derfor også behandle emner som ressourcers cirkularitet, biodiversitet, LCA og totaløkonomi i relation til både byggeri og anlæg.

Strategien holdes kortfattet, og suppleres med en handlingsplan til eksekvering, som udarbejdes i umiddelbar forlængelse af strategien. Handlingsplanen er dynamisk i forhold til regler, viden og erfaring og anvendes som værktøj i forvaltningen.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret af Budget 2025.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Bygge- og Projektenheden.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, Trafik og Byrum, Byliv og Drift.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Det er væsentligt, at tiltag for øget bæredygtighed ikke forringer bygningers og anlægs kvalitet og holdbarhed. Der skal også tages stilling til, i hvilket omfang mulighedsrummet begrænses pga. bæredygtighedshensyn, fx ved materialevalg, æstetiske hensyn, byggemetode eller placering.
SEKTORSTRATEGIER	Kommuneplan 2025.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Det er et vigtigt opmærksomhedspunkt når der udvikles målsætninger i strategien, at der indenfor de eksisterende ressourcer kan igangsættes tilstrækkeligt med handlinger for at nå målene, så de ikke medfører utilsigtede, øgede udgifter i byggeprojekterne.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Der er udarbejdet en færdig strategi. • Der er udarbejdet en handlingsplan. • Der er udviklet indikatorer for udledninger fra byggeri og anlæg.

5.3.2 NETVÆRK FOR BÆREDYGTIGT BYGGERI

2025-2027

DELMÅL

- I Frederiksberg Kommunes egne byggeprojekter vil der tidligt i processen screenes for mulighederne for at følge Reduction Roadmaps grænseværdier for CO_2-udledning pr. m2 etageareal.
- I anlægsprojekter vil Frederiksberg Kommune arbejde med at udvikle og udbrede bæredygtighedskriterier under hensyn til økonomi, faglighed og muligheden for at opfylde kommunale byggebehov.

BESKRIVELSE

Bæredygtighed i byggeri og anlæg kræver input fra og koordinering mellem flere af kommunens afdelinger og forskellige fagligheder. For at sikre den tværgående koordinering og vidensdeling oprettes et netværk internt i kommunen, hvor fagmedarbejdere på tværs af afdelinger kan sparre om og udvikle indsatser, som fremmer bæredygtighed i byggeri og anlæg.

Handlingen understøtter særligt implementeringen af den kommende strategi for bæredygtigt byggeri og anlæg, men også en lang række andre indsatser på tværs af klimaplanens spor. Det er bl.a. kommunens kommende indsatskatalog for klimavenlige indkøb, lokale bidrag til vedvarende energiforsyning og indsatserne for at inspirere de mange andre aktører fx bygherrer og borgere i kommunen, der i højere grad skal arbejde med flere bæredygtige tiltag i bygge- og anlægsprojekter.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret af Budget 2025.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Bygge- og Projektenheden.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø, Byliv og Drift, Trafik og Byrum, Økonomi og Udbud/Indkøb og Udbud, Rådhusservice og Ejendomme/Ejendomsservice og drift, BKM-sekretariat/Jura, By, Byggeri og Arkitektur/Hospitalshaven, By, Byggeri og Arkitektur/Byggeri og Arkitektur.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Netværket kan blive en vigtig driver for omstillingen til bæredygtighed i praksis, bl.a. ved at fremme vidensdeling i forvaltningen.

5.3.3 UNDERSØGE FORSKELLIGE CERTIFICERINGER OG VÆRKTØJER FORUDEN DGNB

2025-2027

DELMÅL

- Der arbejdes med CO_2-reduktioner gennem bæredygtighedscertificeringer i alle større byggerier - som udgangspunkt DGNB-guld eller Svanemærket på baggrund af en vurdering af mulighederne for certificering i det enkelte projekt.

BESKRIVELSE

I byggeriet er der udviklet en række forskellige certificeringer og værktøjer, som skal sikre, at bæredygtige tiltag indarbejdes i byggeprojekterne, samt at det er ordentligt dokumenteret, at de er indarbejdet.

Frederiksberg Kommune har indtil nu arbejdet med DGNB-certificeret nybyggeri. DGNB er en certificering, der arbejder med en holistisk tilgang til bæredygtighed, men er i sig selv ikke en garanti for CO_2-besparelser. Dog kan der stilles krav til CO_2-udledning, og der vil medfølge dokumentation for det opnåede resultat.

Foruden DGNB er der dog andre relevante værktøjer og certificeringer, som også vægter andre hensyn fx Svanemærket, der i høj grad også har fokus på indeklima og miljøhensyn.

Frederiksberg Kommune skal arbejde videre med systematikker til at fremme og dokumentere bæredygtighed i byggeprojekter. Hertil at samle op på de erfaringer, der er gjort med certificeringer indtil nu, og derudover afsøge muligheder og potentialer i andre certificeringer som fx Svanemærket.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer. Finansieret af Budget 2025.
ANSVARLIG	By, Byggeri og Arkitektur/Bygge- og Projektenheden.
SAMARBEJDSPARTNERE	Relevante byggesagers forvaltninger, byggesagernes øvrige parter.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Certificeringer er en direkte udgift, som fordeler sig på gebyr til certificeringsorganet, samt rådgiveres og entreprenørers ekstra tidsforbrug til indsamling og organisering af dokumentation. Derfor skal det i de enkelte byggeprojekter vurderes, hvorvidt det er muligt med en certificering under hensyn til økonomi.

5.3.4 EMISSIONSFRIE ARBEJDSMASKINER

2025-2027

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil fremme overgangen til emissionsfri bygge- og anlægsmaskiner ved at stille krav om emissionsfrihed i udvalgte udbud med ambitionen om at overgå til 100% emissionsfri arbejdsmaskiner.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune ønsker at understøtte omstillingen til emissionsfrie byggepladser. Derfor arbejdes der på at udvikle en tværgående tilgang til brugen af emissionsfrie arbejdsmaskiner i kommunens bygge- og anlægsprojekter. For at afprøve metoder til fremme af brugen af emissionsfrie arbejdsmaskiner planlægger kommunen at igangsætte flere pilotprojekter inden for den nærmeste fremtid.

I disse pilotprojekter vil kommunen undersøge, hvordan udviklingen kan understøttes gennem forskellige udbudsmodeller. Frederiksberg Kommune har underskrevet en hensigtserklæring i regi af Center for Offentlig-Privat Innovation om at efterspørge og stille krav om emissionsfrie arbejdsmaskiner frem mod 2030.

På baggrund af disse pilotprojekter vil Frederiksberg Kommune opdatere sit udbuds- og kontraktmateriale for at sikre en ensartet og tværgående tilgang til brugen af emissionsfrie arbejdsmaskiner.

CO_2-EFFEKT	0,01-0,07 ton CO_2 pr. maskine pr. time anvendt.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Klima og Miljø.
SAMARBEJDSPARTNERE	Relevante enheder i kommunen, aktører i markedet, entreprenører og leverandører af materiel.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Overgangen til emissionsfrie arbejdsmaskiner i Frederiksberg Kommune vil betydeligt reducere lokale CO_2-udledninger. Desuden mindskes luftforureningen, hvilket forbedrer den lokale luftkvalitet og folkesundheden. Samtidig fremmer det innovation og grøn teknologi i byggebranchen, hvilket skaber nye arbejdspladser og økonomiske muligheder.

5.4.1 OMSTILLING TIL KOMMUNALE ELBILER

2025-2029

DELMÅL

- 100% af de kommunale køretøjer benytter grønne drivmidler i 2030. Heraf benytter 90% el eller andre emissionsfri drivmidler.

BESKRIVELSE

Omstillingen til kommunale elbiler indebærer, at kommunens bilflåde gradvist udskiftes til emissionsfrie køretøjer inden for planperioden 2025-2029. Målgruppen er de kommunale enheder, som benytter bilerne til daglige opgaver, såsom hjemmepleje, teknisk service og miljøtilsyn. Handlingen understøttes af sektorstrategier for grøn transport og bidrager til Frederiksberg Kommunes mål om CO_2-neutralitet i 2030.

I første omgang har handlingen fokus på at kortlægge bilflådens anvendelse og energiforbrug og hernæst på at udarbejde en udbudsstrategi for indkøb af elbiler.

CO_2-EFFEKT	Handlingen forventes at reducere kommunens årlige CO_2-udledning fra bilflåden med op til 20 %.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Frederiksberg Gartner og Vejservice.
SAMARBEJDSPARTNERE	Eksterne: Leverandører af elbiler og ladeinfrastruktur Interne: Kommunale afdelinger og teknikere.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Udfordringer kan opstå, hvis enkelte enheder oplever omstillingen som en uforholdsmæssig stor byrde i forhold til deres budgetter eller praktiske forhold. Derfor er det nødvendigt med god kommunikation og inddragelse for at minimere risikoen for konflikter.
SEKTORSTRATEGIER	Elbilstrategi, Mobilitetspolitik.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der vil dog formentlig stadig være arbejdsmaskiner i 2030, som ikke kan drives af emissionsfri drivmidler. Særligt inden for vinterberedskabet er det en udfordring, da det er afgørende at sikre, at maskiner kan operere i døgndrift under kraftigt snefald. Endelig er det afgørende, at implementeringen sker retfærdigt og tager højde for både økonomiske og praktiske udfordringer.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal kommunale elbiler. • Andel elbiler af samlet bilflåde. • CO_2-udledning fra bilflåden.

5.4.2 OMSTILLING TIL ELBILER HOS FREDERIKSBERG RENOVATION

2025-2029

DELMÅL

- 100% af de kommunale køretøjer benytter grønne drivmidler i 2030. Heraf benytter 90% el eller andre emissionsfri drivmidler.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Renovation vil erstatte deres eksisterende flåde med el-drevne køretøjer. Lastbiler og komprimatorbiler er allerede i dag omstillet til el. Handlingen understøtter sektorstrategier for affaldshåndtering og grøn transport samt delmål om reduktion af CO_2-udledning og forbedret luftkvalitet.

CO_2-EFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. De 2 mio. kr. årligt er gebyrfinansieret.
ANSVARLIG	Frederiksberg Gartner og Vejservice/Frederiksberg Renovation.
SAMARBEJDSPARTNERE	Producenter af el-køretøjer og leverandører af ladestandere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

Spor 6

KLIMATILPASNING

Frederiksberg Kommune skal være rustet til et ændret klima som følge af klimaforandringerne. Dette skal ske med fokus på at udvikle en grøn og attraktiv by. Handlingerne under klimatilpasning har fokus på at skabe denne balance ift. håndtering af regnvand, varme og tørke.

Sporets overordnede mål

Frederiksberg håndterer regnvand i et bæredygtigt vandkredsløb, og anlægger blå og grønne løsninger, hvor regnvandet og bynaturen bidrager til reduktion af varmeø-effekten og tørkepåvirkningen samt fremmer biodiversitet, rekreation og oplevelser.

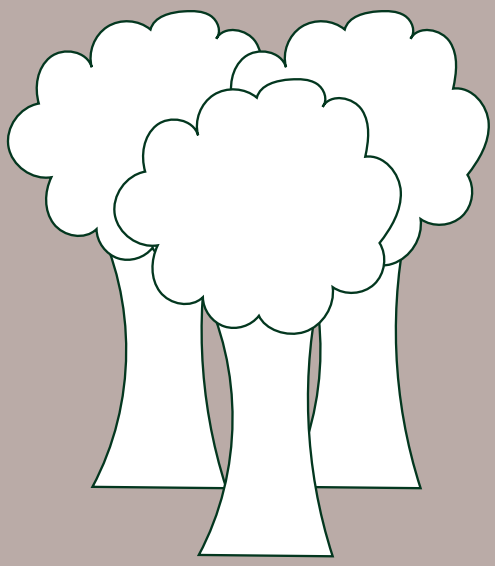

6

Spor 6

KLIMATILPASNING

Indhold

6.1 Regnvand

6.1.1 Implementering af regnvandsplanen

6.1.2 Understøtte naturlig genanvendelse

6.1.3 Genanvendelse af regnvand

6.1.4 Udvidelse af afløbssystemet

6.1.5 Lokal forsinkelse af regnvand

6.1.6 Vand som ressource

6.1.7 Mindske antallet af overløb fra afløbssystemet gennem afledning til recipienter

6.2 Varme og tørke

6.2.1 Arbejde for at mindske og undgå varmeø-effekten

6.2.2 Sikre passiv vanding af træer

6.2.3 Øget trækronedække

6.2.4 Nye træer og bynatur

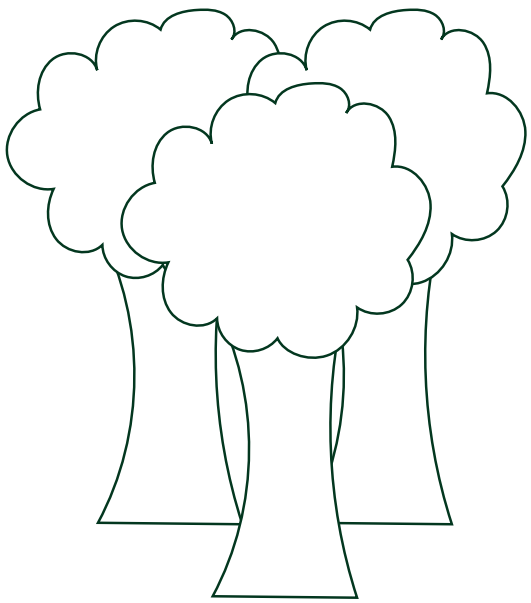

6

6.1 Regnvand

6.1.1 IMPLEMENTERING AF REGNVANDSPLANEN

2025-2036

DELMÅL

- Målet frem til 2027 er at anlægge projekter op til en 100-årshændelse. Fra 2027 skal alle anlægsprojekter ske ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, hvor projekter anlægges op til en 10-årshændelse. Byen skal gøres robust mod skybrud til minimum en 10-årshændelse inden 2036.

BESKRIVELSE

Klimaforandringer påvirker mennesker, boliger, bygninger, byrum og byen. Frederiksberg arbejder systematisk med at tilpasse byen, så den kan modstå, håndtere og endda få gavn af et ændret klima. Klimatilpasningen af afløbssystemet skal samtænkes med skybrudshåndteringen, og ses som ét samlet system.

Visionen for håndtering af regnvand er, at den skal være en løftestang for at opnå en grønnere og sundere by. Kommunen arbejder med et vandhierarki fra Regnvandsplan 2024, og alle indsatser tænkes og prioriteres ud fra det.

På kort sigt, frem mod år 2027, arbejder Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning på at etablere den overordnede skybrudsstruktur på Frederiksberg. Efter år 2027 er fokus på at koble oplande på skybrudsstrukturen i samspil med det eksisterende afløbssystem. Frem mod år 2036 etableres de sidste hovedstrukturer i regnvandshåndteringen og oplandene hertil kobles sammen. Efter 2036 arbejder Frederiksberg Kommune og Frederiksberg Forsyning på at styrke strukturen herunder at opgradere og aflaste afløbssystemet på lang sigt.

KLIMAEFFEKT	En reduktion af oversvømmelser fra afløbssystemet.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, Københavns Kommune, HOFOR, BIOFOS, andre kommuner og forsyningsselskaber, KL, DANVA.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	Frederiksberg arbejder på at klimatilpasse hele kommunen med særligt fokus på områder som har oplevet store oversvømmelser i hhv. 2011 og 2024. Der er fokus på at indsatsen får størst mulig synergi med øvrige planer og ønsker, så borgerne skal betale mindst muligt for omdannelsen. Et opmærksomhedspunkt er, at takststigninger på vandafgiften vil belaste mindre bemidlede borgere forholdsmæssigt mere end øvrige borgere.
SEKTORSTRATEGIER	Frederiksberg Bystrategi 2024, Kommuneplan 2025, Spildevandsplan 2019, Regnvandsplan 2024.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Den vigtigste forudsætning for at lykkes med at klimatilpasse kommune er godt samarbejde med primært Københavns Kommune og HOFOR samt øvrige nabokommuner, forsyningsselskaber og BIOFOS. Derudover er det afgørende, at klimatilpasningen sker i samspil med kommunens og forsyningens øvrige ønsker og planer, så der opnås størst mulig synergi.
MÅLING AF FREMDRIFT	I forbindelse med udgivelse af årsrapport for klimatilpasning i juni hvert år, gives en status på implementeringen herunder status på styringsstrategien.

6.1.2 UNDERSTØTTE NATURLIG GENANVENDELSE

2025-2036

DELMÅL

- Målet frem til 2027 er at anlægge projekter op til en 100-årshændelse. Fra 2027 skal alle anlægsprojekter ske ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, hvor projekter anlægges op til en 10-årshændelse. Byen skal gøres robust mod skybrud til minimum en 10-årshændelse inden 2036.

BESKRIVELSE

Naturlig genanvendelse såsom nedsivning og fordampning af regnvand er essentiel for at styrke det naturlige kredsløb, øge grundvandsressourcen og reducere varmeø-effekten og tørke. De primære handlinger er:

- Mindske befæstelsesgraden ved at fastsætte og håndhæve krav i nye lokalplaner og undersøge muligheder for at mindske befæstelsen på offentlige områder i de hydrauliske oplandsplaner og i kommende lokalplaner.
- Nedsivning hvor det er muligt ved at fastsætte procedure for muligheder for nedsivning på private og offentlige arealer.
- Afprøve skybrudsventiler i udvalgte områder. Skybrudsventil er et produkt, som private kan sætte på deres tagnedløb, hvor skybrudsvand ledes ud på terræn i stedet for kloakken. Undersøge muligheder for at få private til at investere og etablere skybrudsventiler på egen grund.
- Prioriterer overfladeløsninger ved at undersøge, hvorvidt det er muligt at etablere overfladeløsninger i regnvandsprojekterne i de hydrauliske oplandsplaner.

KLIMAEFFEKT	De foreløbige beregninger viser, at skybrudsventilerne kan reducere opstuvninger ved en 10-årshændelse med op til 8% i specifikke oplande.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ⓧ
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, borgere og større ejendomme, herunder boligselskaber mm.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

6.1 Regnvand

6.1.3 GENANVENDELSE AF REGNVAND

2025-2036

DELMÅL

- Målet frem til 2027 er at anlægge projekter op til en 100-årshændelse. Fra 2027 skal alle anlægsprojekter ske ud fra en samfundsøkonomisk betragtning, hvor projekter anlægges op til en 10-årshændelse. Byen skal gøres robust mod skybrud til minimum en 10-årshændelse inden 2036.

BESKRIVELSE

Genanvendelse af regnvand kan skabe stor værdi og er et eksempel på, hvordan regnvand kan betragtes som en ressource. Målet er at tilbageholde så meget regnvand som muligt til brug for vanding og andre formål.

I samarbejde med Frederiksberg Forsyning undersøges, hvilke regnvandsprojekter Frederiksberg Kommune kan etablere opsamling af regnvand i.

Derudover afsøges muligheden for at udvide oppumpningen af regnvand fra magasiner til vanding af vejtræer og andet, så behovet kan dækkes i hele kommunen.

I samarbejde med Region Hovedstaden undersøges desuden potentialerne ved brug af vand fra afværgeboringer til vanding.

KLIMAEFFEKT	Frederiksberg Kommune forventer at kunnen spare op til 1.000 m3 drikkevand om året, som før er blevet brugt til vanding af vejtræer.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ⓧ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, Region Hovedstaden, Zoologisk Have.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Opmærksomhed på om evt. områder til brug for opsamling af regnvand ikke rammer udvalgte grupper særlig hårdt. En afledt effekt af genanvendelse er at øge opmærksomheden på vandet som en ressource, så borgerne bliver mere bevidste om drikkevand og regnvand.

6.1.4 UDVIDELSE AF AFLØBSSYSTEMET

2030-2036

DELMÅL

- Opstuvning fra det offentlige afløbssystem til terræn skal søges reduceret, så det sker sjældnere end hvert 10. år i gennemsnit.

BESKRIVELSE

Med henblik på at reducere opstuvninger fra afløbssystemet skal det undersøges, hvorvidt den eksisterende kapacitet i afløbssystemet kan optimeres. Frederiksberg Forsyning har screenet afløbssystemet og fundet frem til nogle steder, hvor kapaciteten med fordel kan udvides for at reducere opstuvninger.

De primære handlinger er:

- Mindske flaskehalse i afløbssystemet for at mindske oversvømmelser. Steder, hvor kapacitetsproblemer i afløbssystemet er størst, skal analyseres, og det skal undersøges, om afløbssystemet kan udvides.
- Derudover er det vigtigt at aflaste afløbssystemet ved at styre afledning til afløbssystemet intelligent, så regnvandet først ledes til afløbs-systemet, når der er plads.

KLIMAEFFEKT	Effekten af indsatsen vil være, at der sker færre opstuvninger fra afløbssystemet med spildevand til terræn.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ◯ Planetære grænser ◯ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Frederiksberg Forsyning.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum og BIOFOS.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Indsatsen skal implementeres, når Frederiksberg Forsyning skal renovere eksisterende kloakledninger. Arbejdet sker i samarbejde med øvrige anlægsprojekter. Derudover har en udvidelse konsekvenser for belastningen af renseanlæggene, hvorfor BIOFOS også er en central part i udvidelsen.

6.1 Regnvand

6.1.5 LOKAL FORSINKELSE AF REGNVAND

2025-2036

DELMÅL

- Opstuvning fra det offentlige afløbssystem til terræn skal søges reduceret, så det sker sjældnere end hvert 10. år i gennemsnit.

BESKRIVELSE

Lokal forsinkelse af regnvand kan mindske belastningen af afløbssystemet og derved reducere opstuvninger fra afløbssystemet. Indsatsen spænder over en række handlinger bl.a. ved at:

- Samtænke forsinkelse af skybrudsregn med hverdagsregn, ved at hydrauliske oplandsplaner forholder sig til både hverdagsregn og skybrudsregn. Oplande til kommende skybrudstunneler skal forberedes, så regnvand i fremtiden kan ledes dertil.
- Øge udbredelsen af Blå veje ved at lede regnvand på overfladen til nedstrøms regnvandsprojekter. Hydrauliske oplandsplaner og regnvandsprojekter skal forholde sig til at koble mest muligt opland på projekterne, hvor vandet kan føres på terræn.
- Det er blevet muligt at lede tagvand til offentlige regnvandsprojekter. I hvert opland skal undersøges, hvordan regnvand fra private og offentlige tagflader kan ledes til regnvandsprojekter.
- Mindske forekomsten af miljøfremmede stoffer i afløbssystemet. I samarbejde med BIOFOSS arbejdes med at spore pt. 14 miljøfremmede stoffer samt PFAS og PFOS og finde muligheder for at regulere og begrænse disse.

KLIMAEFFEKT	De planlagte Grønne veje vil reducere opstuvninger fra afløbssystemet ved en 10-årshændelse med 11 % på Frederiksberg og op i visse oplande kan afledning af tagvand medføre, at der ikke sker opstuvninger fra afløbssystemet ved en 10-årshændelse.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

6.1.6 VAND SOM RESSOURCE

2025-2027

DELMÅL

- Klimatilpasningsprojekter skal integreres i byens rum og skabe synergi med blandt andet sundhed og biodiversitet samt reduktion af varmeø og tørke.

BESKRIVELSE

Det Bæredygtige Forsamlingshus vil engagere gårdlaugene på Frederiksberg i at fremme klimatilpasningsløsninger.

Frederiksbergs private gårdrum indgår som en del af det samlede befæstede areal i kommunen. Da de er privatejede, er det op til dem selv hvorvidt de ønsker at investere i klimatilpasning på deres udeområder, dermed sikring af værdier, samt reducere risici for oversvømmelser andre steder i kommunen.

Aktiviteten spiller positivt sammen med Frederiksberg Kommunes arbejde med vandforsinkelse på offentlige arealer.

KLIMAEFFEKT	En reduktion af vandpresset på kommunens kloaksystem og reduktion af varmeø-effekt.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ◯ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler. Finansieret af budgettet til Det Bæredygtige Forsamlingshus fra Budget 2025.
ANSVARLIG	Det Bæredygtige Forsamlingshus.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, Grønne Nabofællesskaber og Gårdlaugene Frederiksberg er hovedansvarlige for at drive aktiviteterne, Danmarks Naturfredningsforening, Vej, Park og Miljø/Trafik og byrum.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

6.1 Regnvand

6.1.7 MINDSKE ANTALLET AF OVERLØB FRA AFLØBSSYSTEMET GENNEM AFLEDNING TIL RECIPIENTER 2025-2033

DELMÅL

- Overløb til recipienter skal minimeres i samarbejde med Københavns Kommune, HOFOR, BIOFOS og øvrige aktører.

BESKRIVELSE

Overløb af opblandet spildevand medfører blandt andet en øget udledning af kvælstof og fosfor samt miljøfremmede stoffer og potentielt sundhedsskadelige stoffer. Derfor er planen for at mindske overløb, at når det regner kraftigt eller under skybrud skal regnvand transporteres ud til recipienter som åer eller havet. Der etableres en række skybrudstunneler, som på sigt skal transportere regnvand under skybrud ud af byen:

- Svanemøllen skybrudstunnel: Skybrudstunnelen bidrager til at skybrudssikre den nordlige del af Frederiksberg.
- Valby skybrudstunnel: Skybrudstunnelen bidrager til at skybrudssikre dele af den vestlige del af Frederiksberg.
- Kalvebod Brygge skybrudstunnel: Skybrudstunnelen bidrager til at skybrudssikre den østlige del af Frederiksberg.

En supplerende handling er at kortlægge oplande hvor tag- og overfladevand kan separeres til de naturlige recipienter samt til skybrudstunnelerne. De hydrauliske oplandsplaner skal forholde sig til, hvorvidt det er muligt at separere tag- og overfladevand til recipienterne.

KLIMAEFFEKT	Antallet af overløb til Svanemøllebugten reduceres fra gennemsnitlig 12 udløb om året til under ét. Samlet set reducerer skybrudstunnelen den årligt aflastede mængde fra ca. 600.000 m3 til ca. 50.000 m3, svarende til reduktion på godt 90%. Antallet af overløb til Kalveboderne via Gåsebækrenden reduceres fra gennemsnitlig fire overløb om året til under ét. Samlet set reducerer skybrudstunnelen den årligt aflastede mængde fra ca. 70.000 m3 til ca. 18.000 m3, svarende til reduktion på godt 75%. Antallet af overløb til Københavns havn reduceres væsentligt. Der er en række overløb som aflastes. Den største reduktion sker ved Belvedere-bassinet tæt på Fisketorvet, som går fra gennemsnitlig seks overløb om året til fire. Samlet set reducerer skybrudstunnelen den årligt aflastede mængde fra ca. 200.000 m3 til ca. 50.000 m3, svarende til reduktion på godt 75%.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Frederiksberg Forsyning, Københavns Kommune og HOFOR samt Gladsaxe og Gentofte Kommune og Novafos. Derudover er der en række andre parter under Harrestrup å-samarbejdet.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

6.2.1 ARBEJDE FOR AT MINDSKE OG UNDGÅ VARMEØ--EFFEKTEN

2025-

DELMÅL

- At mindske og undgå varmeø-effekt i planlægningen af byudviklingen.

BESKRIVELSE

De stigende temperaturer er en særligt stor udfordring på Frederiksberg, hvor flere områder i byen er præget af den såkaldte varmeø-effekt. Frederiksberg Kommune har fået udarbejdet et kort, der viser, hvor der særligt er udfordringer med varmeø-effekten og der arbejdes med at mindske disse såkaldte hotspots, der kan opnå meget høje temperaturer. Arbejdet med at mindske varmeø-effekten på Frederiksberg sker gennem en række forskellige tiltag:

- Plantning af flere træer, brug af grønne tage og vægge, brug af andre mere lyse belægningstyper til veje, tage og byggematerialer mv. i forbindelse med byudvikling.
- Passiv vanding af træer ved nyplantning fx gennem klimatilpasningsprojekter, hvor regnvand opsamles i lokale magasiner, der kan tilbageholde vandet og genanvendes til vanding af træer. Vanding af træer har en kølende effekt lokalt, idet der sker en fordampning fra træerne, hvilket sænker temperaturen.
- Udvikling af interaktivt varmø-kort.

KLIMAEFFEKT	Det forventes at mindske omfanget af hotspots.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	By, Byggeri og Arkitektur/Byudvikling.
RIMELIG, RETFÆRDIG OG LIGE OMSTILLING	I forhold til sårbare grupper såsom ældre, vil denne handling have en positiv påvirkning, idet Frederiksberg ved hedebølger har så høje temperaturer, at det påvirker sårbare grupper negativt.
SEKTORSTRATEGIER	Kommuneplan 2025.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Handlingen kræver mere fokus på og brug af eksisterende strategier inden for fx biodiversitet og plantning af træer i byplanlægningen. Udviklingen af et interaktivt varmeø-kort kræver økonomiske ressourcer, der søges i samarbejde med private virksomheder hos fonde eller som en del af EU-projekter.
MÅLING AF FREMDRIFT	• Antal byrum hvor tiltag er udført og varmeø-effekten er mindsket. • Antal træer der får tilført vand passivt. • Antal træer plantet. • Lokalplaner der tager højde for varmeø-effekten. • Varmeø-kort opdateres via interaktivt varmeø-kort. • Byens Grønne Regnskab.

6.2.2 SIKRE PASSIV VANDING AF TRÆER

2025-2029

DELMÅL

- At afhjælpe tørkepåvirkningen af træer og planter.

BESKRIVELSE

Handlingen består i at afhjælpe tørkepåvirkningen af træer og planter. Dette gøres bl.a. ved at sikre passiv vanding til træerne. Det vil sige, at regnvand ledes direkte til træerne og opsamles i en bufferkapacitet.

Handlingen hænger i høj grad sammen med at mindske og undgå varmeø-effekt i planlægningen af byudviklingen, da vanding af træer har en kølende effekt lokalt, idet der sker en fordampning fra træerne, hvilket sænker temperaturen.

KLIMAEFFEKT	Ikke estimeret.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer og midler.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Trafik og Byrum.
SAMARBEJDSPARTNERE	Vej, Park og Miljø/Byliv og Drift.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Ingen særlige opmærksomhedspunkter.

6.2.3 ØGET TRÆKRONEDÆKKE

2025-

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil senest i 2030 have et trækronedække på minimum 25% af kommunens samlede areal
- At mindske og undgå varmeø-effekt i planlægningen af byudviklingen.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune har som mål at øge trækronedækket i kommunen. Dette sker blandt andet gennem nyplantning af træer på offentlige arealer f.eks. i forbindelse med konkrete anlægsprojekter og afsatte puljer . Der arbejdes med forskellige beplantningsstrategier, herunder vejtræer, parker og grønne anlæg. Ved plantning af træer anvendes der primært hjemmehørende arter, der kan trives i urbane miljøer. Disse træer bidrager til at understøtte biodiversiteten, særligt når de bliver større. Herudover beskyttes eksisterende bevaringsværdige træer over 25 år mod fældning og beskæring via kommuneplan og i flere lokalplaner – dette gælder både private træer og offentlige træer. Træerne og et øget trækronedække er med til at reducere varmeø-effekten, binder CO_2, forbedrer luftkvaliteten og skaber rekreative miljøer.

Gennem kommunens træpolitik og lokalplaner samarbejder kommunen med grundejere, bygherrer og virksomheder for at bevare ældre træer og erstatte syge eller døende træer med nye plantninger.

KLIMAEFFEKT	Øget CO_2-optag gennem nyplantede træer.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressource, idet yderligere træer finansieres i forbindelse med konkrete anlægsprojekter og eventuelle puljer.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Byliv og Drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Lokale foreninger, erhvervsliv, borgere.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der kan være pladsudfordringer i tætbebyggede områder, og der skal være balance mellem hensyn til byudvikling og bevarelse af træer.

6.2.4 NYE TRÆER OG BYNATUR

2025-

DELMÅL

- Frederiksberg Kommune vil senest i 2030 have et trækronedække på minimum 25% af kommunens samlede areal.

BESKRIVELSE

Frederiksberg Kommune ønsker at bevare og øge antallet af træer og grønne områder for lokalt og på tværs af kommunen at forbedre bynaturen og sikre, at byen opleves grøn, selvom den er tæt bebygget. Byens arealer ses løbende igennem med henblik på at afsøge mulighederne for en begrønning af arealer og at kvaliteten af det grønne kan højnes, herunder eventuelt ved træplantning til gavn for bynaturen og biodiversiteten. En forbedring af byens rum sker via konkrete anlægsopgaver og puljer, der afsættes hertil.

Kommunen har en vision om, at der skal være udsigt til minimum ét træ fra enhver bolig på Frederiksberg. Dette initiativ skal understøtte både borgernes trivsel og oplevelse af en grøn by. Træer har en dokumenteret positiv effekt på menneskers mentale sundhed, og de bidrager samtidig til forbedret luftkvalitet og et behageligt mikroklima i byen. Kommunen arbejder strategisk med at tænke træplantning ind i forbindelse med nybyggeri og omdannelsesprojekter samt øge indsatsen for at etablere flere træer i gårdmiljøer og i byens rum.

KLIMAEFFEKT	Bidrager til øget CO_2-binding.
MERVÆRDIER	Biodiversitet ⓧ Planetære grænser ⓧ Sundhed/Trivsel ⓧ Adfærdsændringer ◯ Jobskabelse/Grøn vækst ◯
FINANSIERING	Afholdes indenfor eksisterende medarbejderressourcer, idet en forbedring af byens rum sker via konkrete anlægsopgaver og puljer, der afsættes hertil.
ANSVARLIG	Vej, Park og Miljø/Byliv og Drift.
SAMARBEJDSPARTNERE	Ejendomsudviklere i konkrete projekter og boligforeninger.
SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	Der kan være pladsudfordringer i tætbebyggede områder, og der skal være balance mellem hensyn til byudvikling og bevarelse af træer.

SOPPEBASSIN
Jeep

Frederiksberg Kommune
Vej, park og miljø
2025